هر بر کیرك یاراقلاری ایله حاضرلگان، وهمیشه قایوسن بار وقایوسن یوق ایتب توروچی بر ذات بولمق کرك. اول ذات تلاگان نسته سون بولدروچی هر نسته‌نی کورب بلوب، ایشتوب توروچی بولوب آنك اوزن هیچ جینکالوچی، وآنکا کچی ینکوچی کمسه بولماسقه کرك. چونکه بو قدر کوچلی ذات کبی ایکی کمسه بولغانده تارتوشو کبی اشلر بولوب قای وقتده کون اورننه تون، وقای وقتده جای اورننه قش بولو کبی اشلر بولمق کرك بولادر. آندی اشلر کورلگانی یوق هم کورله‌چك توگل. بس بودنیانی یوقدان بار ایتوچی: ترك، بیك کوچلی، هر نسته‌نی بلوچی، ایشتوچی کوروچی، هر نسته‌نی تلاسه‌گنه اشلوچی، اوزی یاراتقان خلقنه قایو بر بیورقلار قیلوچی هر نسته‌نی یوقدان بار ایتوچی بر ذات بارلغنده شك یوقدر اول الله تعالی در.

بزنك هر قایومز الله تعالی‌نك تلاوی ایله بارلقغه چقمشلارمز. شونکا کوره الله تعالی بزنك خواجه وبارلق بیروچمز بولادر قللق ایدوب بیورغانن توتو طیغانندن طیولو بزگه تیوشلی بولادر.

رزق بیروچی هر نسته‌نی تربیه ایتوچی الله تعالی در. هر کم الله تعالی‌نك تربیه‌سنده تورادر. شولایده الله‌تعالی هر کمگه وهر اشکه برسبب (آرالق) یاصاغاندر. ایگنلرنی اوستروچی الله‌تعالی بولساده: اینك الك یر آلوب، صوقالاب، ترمالاب تیوشلی وقتنده اورلغن یرگه چچمك آدمنك اوز طرفندن قیلورغه تیوشلی سببدر. الله‌تعالی بزلرنك اوزمزنی یوقدان بار قیلدقی کبی، شول یردوك بزنك طویو اوستکه کیو کبی آشاملق وکیوملرمزنی ده یاراتدی. اما آدم بالاسینك عقلی الله تعالی‌نك نی نسته‌نی بزنك فائده‌مزگه، ونی نسته‌نی بزنك ضررمزغه یاراتقانون بلمگانی ایچون باشدانوق آرامزدن بر کمسه‌نی صایلاب اوزمزگه فائده‌لی وضررلی بولغان نسته‌لرنی اوزیده بلوب قالغانلارنیده اویرتسون ایچون، اول کمسه‌گه اوزینك طرفندان بزگه فائده‌لی وضررلی بولغان

نسته‌لرنی بلدرتدی . الله‌تعالی اورنده بولو، کورنو کبی صفتلردن یراق بولدغی ایچون اوزینك بویرق وطیولارن آرامزدن بر کمسه‌یه اویرتوگه ینه بر آشامی اچمی گناه قیلو تورغان خلق یاراتدی آنلار «فرشته» دیو آتالنورلار. شول فرشته‌لردن بر نچه‌سون آدملر آراسنده بلکلی بولورغه تیوشلی کمسه‌لرگه واسطه (آرالق) ایدوب حکملر اویرتدردی. آرامزدن بزگه الله‌تعالی‌نك حکملرن بلوب اویرتوچی کمسه‌نی «پیغمبر» دیو آتالوندی . کشیلرنك بزنك توسلسی اینك اوّل بالچقدن یاراتلوب ، آنکا ایش ایدب الله‌تعالی ینه برخاتون کمسه‌ده یاراتدی. بالچقدن یاراتلغان ایرنی «آدَمْ» وآنکا ایش بولغان خاتوننی «حوّاء» دیو آتالدی . دنیاده بزنك کبی کشیلر هر قایوسی آدم ایله حوّادن توغانلاردر. آدم اینك اولکی آتامز. حوّا اولکی آنامزدر. بو ایر ایله خاتوندن حاضرگی کبی بالالار توووب کوبایب بووقتقاچه آدم نسلی کیلگاندر. بودنیاداغی کمسه‌لر هر قایوسی آدم بالالاری دیو ایتلنورلر . اینك اوّلگی کشی هم پیغمبر آدم علیه السلامدر . ایك صوکغی پیغمبر بزنك پیغمبرمز «محمد» علیه السلامدر . الله تعالی کشیلرنك توسلرن برسون برسنه باشقه ایتوب یاراتدقی کبی ، گوده وسویلشولرنده برخلقنقن ایکنچسینه‌باشقه ایدب یاراتدی . کورمز ایله کورب تورامز تورلی توس وتورلی تل ایله سویلکان خلقلرنیده . بز آلنجه اسملی برخان‌نك تاتار اسملی بالاسندان تارالغان نسل بولدقمزدن بزنی تاتار وتلمزنی تاتار تلی دیلر . مملکتمز خلقی روس اسملی کمسه‌دن تارالدقلارندن اوزلرن روس تل‌لرنده روس تلی دیلر . رسولمز محمد علیه‌السلامه یعرب اسملی کمسه‌دن تارالغان عرب اسملی خلقدن بولدقی ایچون تل‌لریده عرب بولوب ، رسولمز محمدعلیه‌السلامگه الله تعالی طرفندان کیلگان کتابده عرب تلنده‌در . الله تعالی طرفندن پیغمبرلره کیلگان حکملر یازولوب، آلار صوکندا ده قالمشدر . پیغمبردن

بر

بر پیغمبرگه ایارگان خلقنی شول پیغمبرنك امتی دیو آتالونادر مثلا محمد علیه السلام امتی : حاضر زمانده اولان عرب خلقندن وباشقه خلقدان کوبسیدر . بزهر قایومز محمد علیه السلامگه امتمز . الله تعالی بودنیانی یوقدان بار ایتدکی کبی، صوکره بر وقت یتوب بودنیا بته چکدر. دنیا بتکاچ آخرت کونی دینلن بر یورت بولاچقدر. دنیاداغی بخشی ویمان املرنك هر قایوسی الله تعالی تلاوی ایله بولادر . دنیانك آخر کونده هرجان ایاسی اولب صوکره الله تعالی نك بیوروی ایله هر کمسه دنیاداغی اشینه کوره الوش بیریلوایچون تریلب الله تعالی تلاگان اورنغه جیولاچقدر. الله تعالی نك طرفندن پیغمبرلرگه یبارلگان حکملرنی «دین» وپیغمبر سویلب ، شول پیغمبر سوزن تکلاب حکملرنی قلورغه تیوشن قیلو ، تیوشسزن قیلماو «شریعت» دییوله در . پیغمبردن صوك دینده بولغان حکملرنی توروشوب بیان ایتوچی عالمگه «مجتهد» وشول عالمنك یولون «مذهب» دییوله در. یوقدان بار ایتوچمز الله تعالی. پیغمبرمز محمد علیه السلامدر دینمز اسلام دینیدر.

ایمان = اشانو

پیغمبرمز محمد صلی الله علیه وسلمنك الله تعالی طرفندن کیتورکان حکملرینه کونکل ایله اشانوب تل ایله ایتونی ایمان دیولور . بو اشانو ایکی روشده بولادر : برسی : پیغمبر کیتورگان نسته لرنك هر برسنه اشاندم هر برسون قبول ایتدم دیو درمونسون «ایمان اجمالی» دیلر . رسولمز الله تعالی نك طرفندن کیتورگان نسته لرنك هر برسون آیوروب ، آیوروب ایتوب اشانونی «ایمان تفصیلی» دیلر .

ایمان اجمالی ایله اشانو

الله تعالی گه هر بر اسم وصفتلری نچکدر هر برسنه شول روشده اشانوب، هر بر یبارگان حکملرن قبول ایتدم. بو ایمان منگو تموغلی بولودان قتولوغه سببدر تلاسه اجمالی تلاسه تفصیلی بولسون !

ایمان تفصیلی ایله اشانو

اشاندم الله تعالی‌گه، هم آنك فرشته‌لرینه، اوزینك طرفندن یبارگان حکملرن بلدرتوچی کتابلرینه، هم هربر پیغمبرینه، آخرت کونینه، تقدیرگه، اولگاندن صوك تریلب قوبارلوغه.

اسلام

اسلام دیو الله تعالی طرفندن کیلکان حکملرگه اشانوب بیورلغانن قیلوب وطیغانندن طیولودر. بزنك دینمز اسلامدر. نمازنك فرضلغینه اشانوب تل ایله ایتو منگو تموغلی بولودان قتولوغه سبب بولساده، نماز فرض دیو اوقومی یرو برفقیر کمسه نك «آرش چچوده فائده بار بر اورلقغه یتمش اورلق آرتادر شونك ایله کون اوتکاروگه جیکل بولا» دیو اشانوب سویلب یروی اوزی صوقالاب چچماسه کون اوتکاروینه برده فائده بیرمکانی کبی مؤمن کمسه نکده نماز فرض دیو یورب اوقوماوی قارالتاسز بوش یورت اورنی کبیدر. الله تعالی طرفندن کیلکان حکملرگه کوکل ایله اشانوب تل ایله ایتوچی کمسه‌نی مؤمن دیلر ومسلم اوشنداقدر.

آدم بالاسی

بز آدم بالالاری آنامزدن توغانده برنسته بلمی وآکلامی تورغان بولوب توامز. آیاقغه یرو توگل اوتوربده تورا آلمی سوزده سویلی کوله‌ده بلمیمز. بررآی اوتکاچ کوله باشلاب ینه دورت بش آی اوتکاچ اوتورا باشلاب. یل تولاباشلاغانده آیاقغه باصا باشلیمز. شول روشده آقرن آقرن یوری باشلاب، سویلب، آزآز آکلی باشلیمز. آلایدم چون آکلاو عقل تازارب یتو اون یاشلرندن اوتمی توگاللنمکان لکدن اول وقتلارغه قدر شریعت اشلرن اشلو اوستونه تیوشلی ایتولمکان. ایربالا توغان کونندن اون یل اوتکانچه صبی اسمنده بولوب. اوندان اون بش یاشنه‌چه «مراهق» اسمنده بولادر. ایربالاده قزبالاده توغان

کونلرندن

کونلرندن اون بش یل اوتدکدن صوك صبیلقدن چغوب بالغ اسمنه کررلر . ایر بولسه بالغ ، قز بولسه (بالغه) دیو آتالونادر . بالغ یا بالغه‌لقغه کربده عقلی سلامت بولغان مؤمن بالالارنی مکلف دیو آتالونادر . شریعت بیورقلارن اشلب ، طیغانلارندن طیولو ایله کوچلنمش کمسه دیمك بولور .

صبی

صبی بولسه ایربالا ، صبیه بولسه قزبالادر . بولارغه شریعت اشلری اوستلرینه منمکان بولساده ، آتاآنالاری یاشدنوك یاخشی اشلرگه اویرتب یمان اشلردن طیماق تیوشلیدر . صبیلقنك فائده‌سی شولدر : صبی وقتده ازلب تیکشرب ایمان ایتماسه‌ده مؤمن اسمنده بولور . هربربالا ، آتاآناسی تلاسه نیندی دینده بولسونلار ، توغانده ایمان اوزره تووب صبیلقدن چغوغه قدر شول ایمان ایله مؤمن بولوب یورر . شونکا کوره صبی وقت اولسه‌لرمنگو تموغلی بولودان قتولوب ، عذابکه برده تیوشلی بولماسلار . نمازاوقومغان ایچون اوستلرینه گناه بولماس . صبی بالالارنی تللری ثوره‌لب آکلاری سلامتلنکاچ دین علمی اوقوتاباشلامق تیوشلیدر . شونکا کوره آتاآنا بالالارن یدی یاشلرینه یتکاچ ، تلاسه ایر تلاسه قزبالا بولسون بولدرا آلسالار اوزلری ، بولدرا آلماسالار ایکنچی کمسه‌دن سبق اوقوتدرسنلار قیچان بالامراهق بولوب یتوشسه آتا آنالاری آنی فرض اشلرنی قیلورغه قوشسونلار ، اگر بالالاری توتماسه قورقتوب بولساده قوشسونلار . صبیلقدن چقدیسه بالانك اوستونه ایمان ایتمك تیوشلی بولور شونکا کوره صبی وقتده تمام دین حکملرن بلوب قویارغه تیوش چونکه بالغلقغه کردی ایسه هر بر بیورقلارنی قیلو طیغانلاردن طیولو تیوشلی بولور .

عقلسز بالغ

بالغ بولوبده عقلی بولماسه ، بوکمسه مکلف بولماس ، یعنی شریعت

حکملرن توتومونك اوستونه تیوش بولماس . شریعت عقللی بولغانلارنی کوچلیدر دیوانه ، جولر بولغان برنسته بلمی تورغان بالغلارصبی کبیلردر: نماز ، روزه کبیلر برسیده آنلاره تیوش بولماس .

عقللی بالغ = مکلف

صبیلقدان چغوب ایمان ایاسی بولغان عقللی کمسه گه قلوی تیوشلی وقلماوی تیوشلی بولغان شریعتنك بیورغان وطیغان اشلری باردر ؛ اول اشلرنی «افعال المکلفین» دیلر .

افعال المکلفین

عقللی بالغ بولغان مؤمن مسلمانغه قلو وقلماوی تیوشلی بولغان اشلر سکزدر : فرض ، واجب ، سنت ، مستحب ، مباح ، حرام ، مکروه ، مفسد در .

فرض

آنی اشلو هربرمکلفکه تیوشلی بولور . شونکا کوره عذرسز[۲] اشلمی قالدرغان کمسه گناهلی بولوب قیامت کوننده تموغ اوتی ایله عذابکه تیوشلی بولور . اما اشلکان کمسه زورثوابلرگه تیوشلی بولور . برفرض اشنی بوفرض توکل دیو بله توروب تانسه اول کمسه مؤمنلکدن چغار . چونکه فرض اش قرآن ایله فرض ایدله ، بس قرآن غه اشانمغان بولوب دیندن چغار .

فرض اشلر : ایمان کیتورو ، هرکون بالغ کمسه ، بش وقت نماز اوقو . هریلده برآی رمضان آینده روزه توتو . تیوشلی قدر بایلغی بولغان کمسه مالندن هریلنی قرق الوشندن برالوشن فقیر کمسه لرگه بیرودر مونی زکات دیوله . تیوشلی بایلغی بولغان کمسه مکه گه باروب کعبه نی زیارت ایتو ، عمرنده برمرتبه ، بوزیارتنی حج دیو آتالونادر .

۲) عذر دیو بر تیوشلی اشنی اشلوگه بریاقدان اونکایسزلق بیره تورغان نسته نی ایتلور نماز اوقوفرض بولغان کمسه نی بر باغانا باشینا منکرب باشون توبن آیاغن بوغاری قیلوب بیلب قویسالار بوکشی نمازنی اوق آلماس بس بوبیلو آنکا عذر بولوب بو نماز قالغانی ایچون گناهلی بولماس .

واجب

واجب

اشلگان کمسه‌گه فرضنی اشلگان کبی ثواب، عذرسز قالدرغان کمسه‌گه فرضنی قالدرغان کبی عذاب بولور. اما واجب اشنی واجب توگل دیگان کمسه دیندن چغوبوق کتماسه‌ده الوغ گناهغه کرگان بولورده شونکا کوره عذابکه تیوشلی بولور

— واجب اشلر: وتر نمازن اوقو، رمضان وقربان عیدلرن اوقو، آتا آناغه خدمت قیلو، خاتون کشی ایرینه خدمت قیلو، بایلغی یتگان کمسه فطر صدقه‌سون بیرو، وبولارغه باشقالاریه کوبدر. فرض بولغان حجنی قیلغاندن صوك بایلغی یتگان کمسه برمرتبه ینه نفل حجی «عمره» قیلودر. نماز اوچنه اون ایکی واجب باردر آلارده اورننده بیان ایدیلور.

سنت

سنت دیوقیلوچی رسولمزگه ایارگان بولوب، رسولمزنك قیامت کون یاردمنه تیوشلی بولور. قیلمی قالدروچی اوت ایله عذابکه تیوشلی بولماساده رسولمزنك شلته‌سنه تیوشلی بولو احتمالی همده شول سببدن رسولمزنك یاردمی «شفاعت» دن بوش قالو احتمالی باردر. سنت اشنی سنت توگل دیسه بوزوق کوکللی لردن بولور.

— سنت اشلر: نماز اوقوغانده فرض نمازنی جیولوب اوقو، آغز ایسن پاکلاو ایچون مسواك ایتو، ایرته نمازینك فرضی آلدنده‌ان هم باشقه نمازلارنك قایوسینك آلد وآرطنده‌انده وقایوسینك آرتونده‌انغنه نماز اوقو کبیلردر. هرقایو سنت اورننده سویلنور. سنت رسولمز محمد صلی الله علیه وسلم تل ایله صحابیلرگه بیوروب، اوزیده قیلوب عمرنده بیك سیرك قالدرغان اشلردر. سنت اشلر هرقایوسی بوکتابده بلنور. بوسنت نك مستحب اسمنده وسنة مؤکده اسمنده بولغانی باردر سنة مؤکده واجبدن آزکم بولغان اشدر. سلام بیرشوده سنت در.

مستحب

رسولمز قالدره قالدره قلغان اشدر، یایسه بیك آز قالدرساده قالدروچیلارنی شلته ایتمگان اشدر. آنی قیلوچی ثوابلی بولور، اما قیلمغان کمسه گناهلی بولماس. مستحبنی مستحب توگل دیوچی ادبسزلك قیلغان بولور. ممکن قدر تورشمق کرك قالدرماسقه.

— مستحب اشلر: فرضده، واجبده سنتده بولمغان نمازلارنی اوقو: ایکندی نمازینه ایرته‌رك باروب ایکی یادورت رکعت نفلدن نماز اوقو، فقیرلرگه اوستونه واجب بولمغان صدقه‌نی بیرو. بوش وقتلارده قرآن شریفدن آیتلر اوقو، صو چای کبی نسته‌لرنی طشندن ایچی کورینه تورغان پیالا صاوتدن ایچو بوولارغه اوخشاغان اشلر. طهارتده وباشقه اشلرده بولغان مستحب اشلر هرقایوسیده اورونلارنده سویلنمسه کرك.

مباح

مباح دیو، آدم بالاسی آنی اشلو ایله اشلمو آراسنده ایرکلی بولوب اشلاسه ثواب هم گناه اشلمسه گناه هم ثواب بولمی تورغان اشدر وسوزدر.

— مباح اشلر: ایدنده اوتورغان ایکان آندن توروب اورندقغه اوتورو اوتورا تورغاچ براورنده صوزولوب یاتوب تورو، اوزکنك یموشلارکنی سویلو، اوتورغان یرکدن توروب، آتلاب یرو، تویغانچی آشاو، اچو، نماز وقتی بولمغان وقتده یاتوب یقلاو ومونك کبی اشلگانده ثواب اشلمگانده گناه بولمغان اشلردر. قشنك قصقه کونلرنده سفرگه بارغانده رمضان ایکان مشقت بولماساده روزه‌نی آچو وبولار کبی کوب اشلر باردر قارا بورك قارا کیوم کیو کبیلر. بومباح اش کوکلگه قاریدر اگر بومباحنی اشلگانده کوکلده یمان نیت بولسه مباحلقدن چغوب یامکروه یاحرام بولوب کیته‌در. مثلا قارا بورك کیو مباح اما آق بورك یاتوکل بورك کیگانلرنی توبنلوخورلاو کبی نیت ایله اولسه حراموق بولور.

الله تعالی

حرام

الله‌تعالی حضرتلری اول اشدن طیغان بولور . آنی اشلگان کشی اوت ایله عذاب ایتلوگه تیوشلی بولور . آنی اشلوزور گناهلاردادر . آنی اشلودن قالازور گناه دیندن چغوغنه‌در . بر کمسه الله‌تعالی‌دن قورقوب برحرامنی اشلرگه‌نیت ایتکاچ اشلمی قالسه فرض اشنی اشلگان کبی ثواب بولور .

ـ حرام اشلر : فرض بولغان اشلرنی عذرسز اشلمی قالدرو ، ایسرتکچ اچو ، زنا ایتو ، کشینك مالن اورلاو ، تالاو ، اورنسز رنجتو . کشیگه یالا یابو ، کورگان اشنی تانوب گواهلقدن طیولو ، کورمگان اشکه گواه بولو ، کشی اوترو ، اوزن اوزی اوترو وبولارغه باشقه الوغ گناهلاردر . حرام اشنی حرام توگل دیسه ، مثلا بر کشی زنا قلو حرام توگل دیسه ، دیندن چغار . غیبت سویلو ، سوز یرتو ایکی کشی آراسون بوزو یالغان سویلو بولار بارده حرامدر . سوگشو ، کشیدن مسخره ایتو چون حرام اشلردر .

مکروه ایکی تورلیدر

حرامغه یاقن بولغانی بار «مکروه تحریمی» دیلر . مباحغه یاقن بولغانی بار «مکروه تنزیهی» دیلر . مکروه تحریمی قلوده قلموده حرام شکللوکدر . اما آنی مکروه توگل دیوچی دیندن چقماسه ده الوغ گناهلی بولور . شطرنجی . یمورقا کبی اویونلارنی اویناو ، اگر اوتوب آلوشماسالار ، آلوشسالار حرام بولور . ایرلر جفك کولمك کیمك ، اینك کرشن یاغنماق . خاتون قزغه اوخشاماق بولار مکروهدر . مکروه تنزیهی آنی اشلوچی ادبسزلك قیلغان بولور ، رسولمزنك شلته‌سنه تیوشلی بولو احتمالی بار . بر کمسه بر مکروه تنزیهی اشنی مکروه توگل دیسه دینکه ادبسزلك ایتکان بولور . تچکرگان وقتده «هاتچو» دیو زور تاوش کوتارو ، کیکرگانده «غلدر» ایتدرب کیکرو ، کیوم چابوینه بورن سکرو ، بورن سکرگانده اورنلی اورنسز یایسه سویلشب سنکرو ، سویلگانده آغزندان توکرك چچره‌تب سویلو ، کشی ایله قارا قارشو سویلشکانده چینکه قاراو ، سوزنی ایتودن

الك كلوب يبارو ، سويلگانده تنكلاوچيغه آچق ايشتمسلك ايتوب سويلو ، يورگانده عذرسز يوگرب يرو ، بر كشى ايله يارتى چاقرمدان قچقروب سويلشو ، ايكى كشى بيك قزوب سويلشب تورغانده سلام بيرو ، يايسه يموشسز آلار يانده توقتاب تورو ؛ سلام بيرگانده بيرلمش كمسه‌ك بتونليوك ايشتمى قالماساده چنلاب ايشتوب بترمسلك ايتوب بيرو ، سلام بيرونكنى ايشتمگان كمسه‌گه « سلام بيردم » ديوكبى ، اشتمگان كمسه‌گه سلام بيردم ديو ايله سلام آلو تيوشلى بولماس بلكه سلام بيردم ديگانچه يانكادن ايشتورلك ايتوب سلام بيرمك كرك!

مفسد

عمللرنى بوزا تورغان اش ياسوزلردر . مثلاً : نماز اوقوب تورغان وقتنده بله توروب قبله‌غه آرتى ايله ايلنوكبى . مونى بلوب قلوچى گناهلى بولور . خطا قيلسه شول اشلى تورغان اشى بوزولور . ـ نماز اچنده سويلشو ، قچقرب كلو ، نماز اوقى تورغاچ آلغايوگرب كيتو بو اشلر نمازنى بوزالار ، اگر يورى اشلسه گناهليده بولور . بلمى اشلسه يانكادن قايتارب اوقومق تيوش بولور . مفسد ـ بوزوچى معناسنده در .

الله تعالى گه اشانو

الله تعالى بار ، بر ، هيچ آنك كبى باشقه ذات يوق ، هرنسته‌نى بله كوره ايشته ، هرنسته‌نى تلارده بولدرر يا تلارده بولدرماس ، سويلشور ، اما بو صفتلرنك برسيده بزنكى كبى توگلدر .

فرشته‌لرگه اشانو

فرشته‌لر الله تعالى‌نك ايرلك وخاتونلق صفتلى بولمغان ، آشامى اچمى تورغان ، هر وقتده گناه قيلمى ، الله تعالى‌نك بيوروغن اورننه كيتورمكده بولغان ذاتلردر . بولار نوردن ياراتلغانلرى ايچون كوزگه كورنماسه‌ده الله‌نك امرى ايله تلاگان وقتلرده تورلى صورتلارغه كرگوچيلردر .

بولارنك

بولارنك تورلسی تورلی اشکه تابشرلغانلاردر. آرالارنده بیلگولی بولغان دورت پیغمبرلری باردر آنلار: جبرائیل، میکائیل، عزرائیل، اسرافیل اسملیلردر.

جبرائیل: پیغمبرلرگه الله تعالی نك بیوروغن ایرشدرگوچیدر.

میکائیل: آدملرنك رزقلارینه تابشرلمشدر.

عزرائیل: آدملرنك اجللرینه تابشرلمشدر.

اسرافیل: قیامت بولدقده صور اورب هرجان ایاسینك اولوینه، ینه صور اورب تریلوینه سبب بولاچقدر.

الله تعالی‌دن اینگان کتابلارغه اشانو

الله‌تعالی اوزینك طرفندن حکملر بیان ایدب سکز پیغمبرگه سکز تورلی کتاب ایندرمشدر. اول کتابلاردن دورت الوغسندان باشقاسی کاغدکاغد ایندرلمشدر. کاغدلاتا یوز والوغلاری دورت کتابدر بس باری یوزده دورت بولور. اوّل ایندرلگان کتاب: اون کاغد، ایکنچیده: ایللی کاغد، اوچنچیده: اوتوز کاغد دورتنچیده: ینه اون، قالغان دورت الوغ کتابلر: تورات، زبور، انجیل، قرآن اسملیلردر.

پیغمبرلرگه اشانو

پیغمبرلرنك فرشته‌لرنیکندن باشقاسی هرقایوسی آدم بالاسندندر. الله تعالی هر خلقنك اوز آراسندن براوسون پیغمبر ایدب بیلگولدی. اول پیغمبر شول خلقنك اوز آرالارنده اوسب اوز تللرنده سویلر ایدی پیغمبرلر هرقایوسی الله‌تعالی‌نك بیوروغن قوملرینه تابشروب، یومشاق تل وکورکام خُلُق ایله خَلقنی دینگه اندادیلر. آلار پیغمبر بولولارندان الیگوك الوغ گناهلرده وکچکلرنیده قیلمادیلر هیچ برسی الله‌دن باشقاغه قللق ایتمدیلر. آلارنك اوزینه کتاب بیریلوب یانکا حکملر ایله کیلگانلری‌ده باردر آنلارنی «رسول» دیولادر. وآنلارنك

الله الله تعالی گه اشانو الله تعالی

اوزندن الك كيلـگان كتابلى رسولنك حكملرى ايله خلقنى انداركه كيلـگانلرى باردر مونسى (نبى) پيغمبر ديولوب رسول ديولميدر. پيغمبرلر بيك كوبدر رسولمزنك برسوزنده (برىوزيكرمى دورت منك) وبرسنده (ايكيوزيكرمى دورت منك) ديوصانالمشدر. هرنه فلان قدر ديو آتاميغنه «الله تعالى نيقدر پيغمبر يبرگاندر هر برسنه اشاندم» ديمك بزگه قيوشلسى شولغنادر. شولايده قرآنده اسملرى سويلنگان پيغمبرلر بونلاردر.

يكرمى بش پيغمبر

آدم ، ادريس ، نوح ، هود ، صالح ، ابراهيم ، لوط ، اسماعيل ، اسحاق ، يعقوب ، يوسف ، ايوب ، شعيب ، موسى ، هارون ، ذوالـكفل ، داود ، سليمان ، الياس ، اليسع ، يونس ، زكريا ، يحيى ، عيسى ، محمد

(صلى الله عليه وعليهم وسلم)

بو يكرمى بشدن ، نديسى ورسولمزنك حديثنده بيان ايدلـگان براوسى ايله ، سكز پيغمبرگه كتاب ايندرلمشدر :

آدم عليه السلامگه (اون كاغد)
شيث عليه السلامگه (ايللى كاغد)
ادريس عليه السلامگه (اوتوز كاغد)
ابراهيم عليه السلامگه (اون كاغد)
موسى عليه السلامگه (تورات اسملى كتاب)
داود عليه السلامگه (زبور اسملى كتاب)
عيسى عليه السلامگه (انجيل اسملى كتاب)
محمد عليه السلامگه (قرآن اسملى كتاب)

اوشبو

اوشبو بیان ایدلگان پیغمبرلرنك شریعتلری رسولمز محمد علیه السلام نك شریعتی ایله هر قایوسی توقناتلمشدر، مگر بزم شریعتمزده باشقه شریعتلرده بیان ایدلگان حکملرنك بعضسی بیان ایدلمشدر. عزیر، لقمان وذوالقرنین اسملی کمسه‌لرنكده قرآن شریفده اسملری یاد ایدلمشدر. اما پیغمبرمی توگلمی آنسون آیرم آچق نه رسولزدن ونه باشقاچه بلنمگان شول سببدن بواوچ کمسه‌نی یاخشی کمسه‌لر دیو توقتاب پیغمبر یایسه توگل دیو حکم ایتمی‌بز.

آخرت کونینه اشانو

بودنیا برزمان آقتوق ساعت وآقتوق مینوتینه یتوشب بو تزوکلکده بولغان یر کوك الله تعالی‌نك بیورغی ایله یوقغه چغوب بته‌چکدر. یرنك بتووندن الك یریوزنده گی گوزل نسته‌لر وجان ایه‌اریده هر قایوسی بر وقت هلاك بولاچقدر. دنیانی گوزل ایتوب تزوگان الله تعالی بو دنیاده، بز آدم بالالارینك، اشلدکمز اشلریمزه کوره جزا بیرو ایچون دنیانی بتورب نی روشده بولساده خلقنك اولگی وآقتقغیلرن جیو اورنن حاضرلب هرکمنك دنیاداغی قیلغان ایزگو ویمانلقلارن تیکشره‌چکدر. بوکوننی «محشر» کونی وقیامت کونی دیولور.

تقدیرگه اشانو

دنیاده آدم بالالارینك قیلاچق اشلری هر قایوسی الله تعالی‌نك چیکلنوی ایله لوح المحفوظ اسملی بر دفترگه یازلمشدر. دنیانك اوّلندن بتوینه قدر نیگنه اش قیلونه ایکان هر قایوسیده الله تعالی‌نك الکدن بلوب، لوح المحفوظده بیان ایدلوب قویماقنده بیلگولنمشدر. کرك بو اش ایزگو وکرك یاوزلق بولسون همه‌سیده الله تعالی‌نك تلاوی ایله‌در. الله تعالی هر نسته‌نی تلار، تله‌گان نسته‌سی برده بولمی قالماس، بر نسته‌نك بولماون

تلاسه بتون دنیا جیولوب شول نسته‌نی بولدررغه تلاسه‌لرده بولماس. همده آدم بالاسینك براشکه کرشوی ایله تقدیر ایدلگان بولسه الله تعالی بو اش‌نك بولوون تلار. مثلا ایگن چچه ایکان الله تعالی ایگنن بولدرر. چچمی ایکان اول کمسه‌نی ایگندن محروم قیلور. اشنی الله‌غه تابشرو، اینك الك شول اشنك سببنه کرشب قولندن کیلگان سببلرن قیلودر. شوندان صوك الله تعالی بولون تلاسه بواش بولور بولماون تلاسه بواش بنده نیقدر ترشساده بولماس، اماسببنه کرشمی الله‌غه تابشردم دیوکتوب یاتو اویلنمی تورب بالا کتوکبی احمقلقدر. الله تعالی بنده‌لرگه ایکی یول کورستدی برسی اوك یاقده، اول یولغه کروچی هر تلاگانه یتار، برسی صول یاقده اول یولغه کروچی هلاك بولور دیو بیانده ایتدی. ایمدی بزنك برمز الله تعالی‌نك طیغان اشلارن اشلارگه تلاسه الله تعالی اول کمسه‌گه‌ده شول تلاگانن قلورغه کوچ بیررر، هم یخشی اش اشلارگه کرشسه‌ده آنی قیلورغه کوچ بیررر. شولای بولساده یمان اشنی رضا بولمیغنه اشلتور. یخشی اشنی رضابولوب اشلتور. یعنی تقدیر توغر وسنده الله تعالی برگه بولای قیلدی: منه‌سرگه ایکی یول ایرکگزده تلاسه‌گز قایوسنه کرگزمن قایوسنه کرسه‌گزده طیمیم، اماصولغه کروگزگه من راضی توگل آنده کرسه‌گز هلاك بولورسز، اوگغه کروگزگه راضی من، هم آنده کرسه‌گزمن سزگه زور درجه‌لر بیررمن دیدی

بعث که اشانو

بعث قوبار ولو معناسنده‌در. یعنی اولگاندن صوك دنیابتکاچ آخرت کونی بولوب هر بر جان ایاسی، آیرم آچق بیلگولی بولغانی، آدم بالالاری هر قایوسی تریله‌چکدر. تریلب هر قایوسی الله تعالی‌نك تلاگان اورننه جیولاچقدر. شول اورن محشر آتالور. شول اورنده الله تعالی هر کمنك دنیاداغی حاللرن تیکشرتب حکم ایدر. عمل دفتری، حساب، میزان، صراط، تموغ، جنت، شفاعت، حوض هر قایوسی حقدر.

عمل

عمل دفتری

دنیاده وقتده الله‌نك بیوروغی ایله هر کمنك قیلغان ایزگولك ویمانلغی یازولاباروب، صوکره قیامتده هر کمنك اوزندن اوقوتولاچقدر.

حساب

الله تعالی قیامت کونده هر کمنی حساب ایدر: دنیاده وقتده بیرلمش عمرن، رزقن، عالم بولسه، علمن نیندی اورنلارغه تاراتقانی صورالور.

میزان

عمل اولچی تورغان اولچودر. الله‌نك امری بوینچه ایزگولك ویاوزلق هر قایوسی میزانده اولچنمش بولورلار: ایزگو عملی یاوز عملن باصقان مؤمن کشی عذابدن قتولور. اما یاوز عملی باصقان کمسه الله تعالی عفو ایتماسه تموغغه کرب چغار.

صراط

جهنم‌نك اوستونه آرقلی تورلگان، قلدان نچکه، بیك اوتکن نسته‌دنده اوتکن، دنیا آیاغی ایله هیچ کم چغا آلماسلق بر کوپردر. الله تعالی‌نك بویروغی ایله عذابکه تیوشلی بولمغان کشی یاشن کبی اوتب چغار. اما گناهلی آدم چغا آلمی جغولوب توشر آستی تموغ بولد قدان توشوچی تموغغه کرر. بو صراط بیك قارانغو اورندادر. اوچ بولکدر اوّل بر بولکی یوغاری، صوکره تیگز صوکره ینه اوچنچی بولگی توبن تابادر..

هر بولکی بر رملك یللق یولدر!

مونده تموغدر.

تموغ

ایمانسزلارنی وبعض گناهلی مؤمنلرنی گناهسینه کوره عذاب ایدیله تورغان اوتدر ایمانسزلار تموغده منگو قالورلار، گناهلی مؤمنلر گناهلری قدر عذاب ایدیلب آخر بر کونده چغارلمش بولورلار.

جنت

مؤمنلرنك منگو قالا تورغان اورونلاریدر. گناهلی مؤمنلرده گناهلری قدر عذاب ایدلسگاچ آخرنده جنتکه کروب منگو راحتده قالاچقلاردر. تموغ ایله جنت دنیا یاراتولغاندان بیرو بارلقدادرلار. آتامز آدم آنامز حوا جنتکه کرب چقماقلاری قرآنداده سویلنر. جنتده تورلی راحتلکلر باردر. نی روشده ونیندی راحت ایکانن بزمونده یازوب بیان ایتله چك روشده توگلدر. الله تعالی کرب کورونی نصیب ایتسون!

شفاعت

گناهلی مؤمنلر گناهلری قدر عذابکه حکم ایدلسگانده رسولمز شفاعت ایدب قوتقارمقی بولاچقدر. اما هر کمگه توگل بلکه رسولمز تیوشلی کورب کمگه شفاعت ایتسه شول کمسه شکسز قتولاچقدر. پیغمبرلرنك هر قایوسی شفاعت قیلالاچقدر. باشقه ایزگو کمسه‌لرده هم الله‌نك بویروغی ایله شفاعت ایدرلر ایمان اهلنه گنه‌در.

حوض

جنت ایچنده بر کولدر. صوی ایتوب بتره آلماسلق تملی وصالقن‌در. آنك صوون برمرتبه ایچکان کمسه هیچ صوصاماساده تملی لکندن همیشه ایچه‌سیگنه کیلوب تورر.

دیدار

جنتده مؤمنلر الله تعالی‌نك نورن کوره‌چکلردر. اما نی روشده ایکانن ان شاء الله کورگاچ بلورمز

صولار

هر بر یا کسزلقلارنی پاکلاو، آدملر وحیوانلارغه اچو ایچون الله تعالی یر یوزنده تملی تملی صولار آغزدی، پاکلاو ایله اچودن باشقه زور صولارده کیمه‌لر یوروب اون کون باردی یوللارغه بر کونده مالللار

ایتوله

ایتوله‌در. بو صولاردن قایوسی پاك وقایوسی پاك توگل، قایوسی اوزی پاك باشقانی پاکلی آلمی وقایوسی اوزیده پاك باشقه نسته‌نیده پاکلی تورغانلاری بار.

پاك وپاکلاوچی صولار

یغمور، چیشمه، قیو، یلغه، کول هم دینگز صولاری هر قایوسی پاك وباشقه نسته‌نی پاکلاغوچیلاردر. تلاسه نیندی صو بولسون نجس نسته قاتوشماغان بولسه همیشه پاکدر. صونك ایس، توس تم دیگان صفتلاری باردرهم آقغوچی وآقمی تورغان، کوب وآز دینلن صولار باردر.

آقغوچی صو

برصالامنی قوزغاتوب آغزا آلسه اول صونی شریعتده آقغوچی دیلر. صالامنی ده آغزا آلماسه توقتاغوچی دیلر. آقغوچی صو نجس توشب ایس تم وتوس کبی برصفتی اوزگارمسه قوری نجس توشو ایله‌گنه نجس صانالماس بلکه پاك وپاکلاغوچی صانالور* توقتاغوچی صولار کول کبیلردر. بو کول ایکی تورلی توگه‌رك ودورت قرلی بولغانی بار. بولارنك کوب صو وآزصو دیولگانی باردر.

کوللر

توگه‌رك کول کوب صوغه صانالا اگر تیره‌سی اوتوز آلتی آرشین بولوب تیرنلکی چیرك آرشین قدر، یایسه اوچ ایله چومورو ب آلغانده توبی آچلماسلق بولسه بوکول زوروکوب صولی کولدر. اگر توکاراك کول ایتولکان اولچودن کمرك بولسه کچك کول وآزصو آتالور.

کول دورت قرلی بولسه اون آرشین اچنده اون آرشین بولوب توبی کورنماسلك بولمقدر. موندان کم بولسه کچك صوبولور.

زور کولکه نجس توشو ایله‌گنه نجسلنماز اگر توشکان نجس ایس تم توس کبی صفتلارنك براوسون اوزگارتماسه، اگر اوزگارتسه نجسلنر،

آغاچ یفراغی کبی پاك نسته صونك برصفتن اوزگارتسه همیشه پاك صانالور. اما کچکنه صولارغه نجس توشو ایله نجس دپو صانالور ، گرچه صفتلارینك برسنگنه‌ده اوزگارتماسه‌ده .

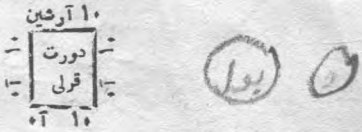

سؤر

آشاغاندن یا اچکاندن قالغان نسته‌نی سؤردیلر «قالدق» معناسنده . آدم بالاسینك سؤری همه‌سنکیده پاکدر . مگرخمر اچب آزتوندانوق اچکان صوندان قالدغی نجس‌در ، چونکه آغزنداغی خمر صوینه قاتوشور . ایتی آشالا تورغان حیوانلارنك سؤری پاکدروپاکلاغوچیدر . یرتقچ حیوانلارنك سؤرلری نجسدر . ایشاك قاچرنك سؤری پاك بولسالارده ایکنچی نسته‌نی پاکلاولارنده شك باردر . تچقان ماچی کبی حیوانلارنك سؤرلری مکروهدر . تندن تیرلب چقغان یوشلك سؤرگه قاریدر : سؤری پاك نسته‌نك تیرسیده پاکدر یعنی تنکه کیومگه‌تیسه نجسلمز گرچه اوزی ایکنچی نسته‌نی پاکلی آلماساده .

قیو پاکلاو

چپچق ، تچقان ، قارلوغاچ کبی حیوانلار قیوغه توشب اولسه‌لرگنه یگرمی چیلاك چغارو تیوشلی بولور . اوتوزنی چغارولسه بیکرك یاخشی بولور . اگر بوحیوانلار چرسه یاکوبسه‌لر قیونك بتون صوی چغارولور . تاوق ، کوسی ، اوردك کبی حیوانلار توشب اولسه‌لرگنه قرق چیلاك چغارو تیوشلی بولور اولمگانده یوق .

صارق ، صیر ، آت ، توه آدم کبی زورحیوانلار توشب اولسه قیونك بتون صوی چغارولورکرك چرسون کرك چرمسون کرك کوبسون کرك کوبمسون ، ما آقتوقغی زور حیوانلاردن آلده سویلنکانلر اولسه یاکوبسه قیونك بتون صون چغارولور .

قیونك صون بتونلای چغارو ممکن بولماسه چیشمه‌سی کوچلی بولوب برده

کمی

کمی تورغان بولسه ، بتونلای چغار و تیوشلی بولغانده قیونك صوتورا تورغان چقرن تیرنلك وآرقلی سون اولچنرده شول زورلقده برچقر قازوب ، شول چقر تولغانچه قیودن صوچغار ولور * قیونی توکارگه توغری کیلکانده ایك الك توشکان نسته‌نی چغار ولور . برقیودان قیونی نجسلی تورغان نسته‌نی تابولسه اماقایوزمان توشکانی بیلگولی بولماسه قارالور: اگر توشکان حیوان کوبمکان چرمکان بولسه توشکاننه برتولك دیو چیکلب ، شول برتولك اچنده بوقیوصوی ایله تزوب نماز اوقوغان طهارتلر یرسیده طهارتکه صانالماس شول برتولکده بوصو طهارتی ایله اوقلغان نمازلارنی یانکادان قایتارب اوقلور . همده بوکونلرده شول صو ایله جوولغان کیوم صالومنك همه‌سین پاکغه صانالمای یانکادان پاك صو ایله جوولور . قصقاسی بوقیوصوی تیکان نسته‌لر هربرسی نجسکه صانالوب هرقایوسی یانکادان پاکلارغه تیوشلی بولور . اگرقیودان تابلغان حیوان کوبکان یاچرکان بولسه توشکاننه اوچ تولك قویولوب شول اوچ تولکده بوقیو صوی ایله اشلنکان اشلر یانکادان پاکلانلور .

نجسلر بیانی

نجس‌نك تنلوسی بار، صیوغی بار. تنلوسون «نجاسة مرئیه» تنسزن صیوغن «نجاسة مائعه» دیلر. تیزه‌ك کبیلر تنلی، بول، قان کبیلر تنسزلردر. بونجسلردن هربرسی ایکی تورلی بولور آور «نجاسة غلیظه» جیکلر «نجاسة خفیفه» در.

آور نجس = نجاسة غلیظه

آدم تیزه‌گی ، خمر، آدم بولی ، ارن ، تاوق تیزه‌گی ، ایشاك بولی ، ایتی آشالمی تورغان حیوانلارنك بولی هربرسیده آور نجاستدر. آور نجاستنك صیوغی اوچنی جایب آچقانده چقرینه تولوب آرتورلق بولسه هرنسته‌نی نجسلر، اما موندان کم بولغانده اول تیگان نسته‌نی پاکلاو آرتق بولساده ، نجس دیو صانالماس . اما قوبی قاتی نجس اون بش

تین‌لك کمش تنکه آورلغندن آرتق بولماسه نجسلمس ، اگر موندن آرتق بولسه نجسلر پاکلاو فرض بولور. نمازطشنده بولغانداده‌نجس تن ونجس کیوم ایله یرو شریعتمزده یمان کورلکان اشدر.

جیکل نجاست

آت بولی ، ایتی آشالا تورغان حیوان‌نك بولی ، ایتی آشالمی تورغان قوشلارنك تیزه‌کی بولار جیکل نجاستندندر. جیکل نجاست برنسته‌نك دورت‌الوشندن کیمرك یرینه تیسه نجس صانالماس ، اما دورت‌الوشی قدر یا آندن آرتسه پاکلاو واجب بولور. بول ایتکانده اینه اوچی کبی‌بیك نچکه چچره‌کان بول تامچیلاری کیومکه چچره‌سه ، اول کیوم نجس دیو صانالماس .

بالق قانی ، ایتی آشالا تورغان‌قوشلارنك تیزه‌کی پاکدر. اما تاوق قازاوردك تیزکلری‌همده نچارایس بولغان قوشلارنك تیزکلری‌نجسدر. کرك آور کرك جیکل بولسون نجاستدن صاقلانو بیك تیوشلی اشدر.

نجسنی پاکلاو

نجاست هرجرپاك بولغان مایسز صیوق نسته‌لر ایله پاکلانور، کل صوی کبی ، نجس پاکلی تورغان صولار یوقاریده سویلندی . چیتوك کبی‌نجس سکشمی تورغان نسته‌که تنلی نجاست تیوب‌کیبسه ، بیك قاتی أوو برله پاکلانور، اما قلچ، پچاق ، چالغی کبی شما یالتوری تورغان نسته‌لرکه نجاست تیسه برنسته‌که اشقو وسرتو ایله پاکلانور. کوکارکان بولسه‌لار همیشه یوو کرك بولور . کورنکان نجاست صو برله یووب تابی بتسه پاکلانور. اما تابی قوری‌صو ایله‌کنه بتمی صابن کبی ایکنچی نسته‌لر یاردمینه توتنورغه کرك بولسه تابی قالوبده پاکغه‌صانالور. صیوق‌نجس تیکان نسته‌سندن یووایله پاکلانوراینك آزی اوچ قات اگر مونك ایله‌کنه پاکلانمغان‌دردیو کوکلکه کیلسه یدیکه قدر یوار. قصقاسی پاکلاندی دیو کوکلی اوتورغانغاچه یومق

یاخشیدر

یاخشیدر. یوغان وقتده هربر مرتبه سنده تمام تامچسی بتکانچه صغوب ینه یووب صغوب ینه یووب ینه صقمق تیوشلیدر. قامش نمازلق کبی صغوب بولمی تورغان نسته بریووب الب قویلور تمام تامچیلاری بتکاچ ینه آلوب ینه یوولور پاکلانغانغاچه شول روشده قیلنور.

تن پاکلاو

تن پاکلاو ایکی تورلی، بتون تننی پاکلاو «غسل» نماز ایچون پاکلانوده یوز قول آیاق کبیلرنی پاکلاو «طهارت هم وضوء» دیوله‌در.

غسل

غسل‌نی تیوشلی ایتدره تورغان سببلر: ایرنك یاخاتون‌نك بول یولی‌دن بر آق صونك قزقلق اوزره چغوی، خاتون کمسه‌لرنك: حیض، نفاس اسملی قان کورولری، وبولارغه باشقه بالغ بولغاچ بالالار اوزلری قاراب اوقوب بلورگه تیوشلی سببلر باردر. ایتولگان سببلر همده بونده ایتلمی قالغان بعض بربلورگه تیوشلی سببلر ایله غسل تیوشلی بولغان کمسه‌نی «جنب» دیو آتالور. جنب کمسه غسل قیلماسدن الك قرآن اوقو، توتو، نمازاوقو کبی اشلردن یراق بولمق تیوشلی.

غسل اون برتورلی

بش تورلیسی فرض، براوسی واجب، دورتسی سنت، براوسی مستحبدر.

— فرض بولغان بشسی: ایر ایله خاتون‌نك بیلگولی تنلری بربرسنه تیوشمکدندر، بیلگولی صونك چقماقلغندن، یقو آراسنده ایرلك قیلمق خاتونلار خاتونلق قیلمقداندر، حیض ایله نفاس قانی صوکندادر، بوبش تورلی‌اش صوکنده کشی جنب بولوب غسل ایتمی پاکلانماس.

— واجب بولغان براوسی: اولگان کمسه‌نی یوو،

— سنت بولغان دورتسی: جمعه کوننده «جنب» بولماسه‌ده، غسل قیلو، حجه‌گی کمسه‌لرنك عرفه کوننده غسل قیلماقلاری،

حج باروچی کمسه یولده احرام دینلن تکمگان کیوملر کیگان وقتنده غسل قیلماقی ، رمضان وقربان عیدلرینه بارغانده غسل قیلوب بارمقلقدر.
— مستحب بولغانی : جنب بولمغان بردین کشسی اسلام دیننه کرسه غسل قیلماقی مستحبدر.

استنجاء

آدم بالالارنده ، اچکان نسته لرنك تنگه سنکودن آرتقانن چغارو ایچون بولغان یولنی شول صو چقغاچ یوو، همده آشاغان نسته لرنك تندن آرتقانی چغا تورغان اورننی شول قالدق چقغاچ یوو استنجاء دیو آتالور. تیزه‌ك چقغاچ چقغان یولون یوو واجب بولور. اگر درهمدن آرتق یادرهم قدرینه یتسه . بول صوکیده بول یولون یومق سنتدر. بو استنجا ینه بش تورلی بولور.

استنجا بش تورلی

جنب کمسه گرچه ایچندن طشنه برنسته چقماغان بولساده استنجا ایتمکی فرضدر. نجاست چغوبده چقغان اورنندن اوتماسه یایسه اوتسه ده درهمدن کم بولسه استنجا سنت بولور، چقغان نجاست درهم قدر بولسه استنجا واجب بولور، درهمدن آرتق بولسه فرض بولور. استنجانی صو ایله قیلمق تیوشدر برنسته ده چقماسه یووحرامدر.

غسللنونك روشی

جنب بولوب غسل واجب بولغان کمسه ایك الك تننده نجاست بولسه آنی یووب یبارده ، صوکره استنجا ایدر . صوکره نماز ایچون تزوگان کبی طهارت تزر ، مگر قیونغان یری صو جیولورلق بولسه آیاقلارن غسل قیلوب بترگاچ یوار، صوکره طهارت تزوب بترگاچ ، اوچ مرتبه آغزینه واوچ مرتبه بورنینه صو آلورده ، اوّل باشنه ، صوکره اوك ایك باشینه صوکره صول ایك باشینه اوچر مرتبه صوقویار ، شولایده اوّل بر مرتبه صوقیوب، قوللاری ایله بتون تنن چلاتورده ینه ایکشار مرتبه صوقویارده غسل تمام بولوب آیاغن اوّل یومغان بولسه صوکره یوار .

غسلنك

غسلنك فرضلاری اوچدر

آغزینه، بورننه صو آلو، بتون تنینه بر مرتبه صو ایرشدرودر.

غسلنك سنتلری بشدر

اوّل ایکی قولون بلازکلرینه‌چه یومق، صوکره: عورتن یومق، ینه: تننده نجاست بولسه پاکلامق. ینه: نماز طهارتی کبی طهارت قیلماقلق، ینه تنینك هریرینه صونی اوچرمرتبه ایرشدرمکدر.

خاتون کمسه اگر طلوملاری اورگان بولسه، غسل قیلغانده سوتو تیوشلی بولماس، بلکه صاچینك توبینه صو ایرشدرسه درست بولور. طرناق توبی، کندك ایچی کبی اورونلارغاده صو ایرشدرمی قالدرماسقه کرك.

نمازنك فرضلاری

نمازنك بار فرضی اون ایکیدر؛ شول اون ایکیدن آلتی فرض نمازنك طشندادر «شرط» دیولور، آلتوسی نمازنك ایچنده‌در «رکن» دیولور. بو فرضلاردن هر قایوسی نماز اوقوچیده تابولمق تیوشلی، عذرسز قالدرسه کرك بلوب کرك بلمی بولسون نمازی بوزولور.

نمازنك شرطلاری

اوّل وقت کرودر. ایکنچی: طهارت تزو، اوچنچی: نماز اورنون پاکلاو دورتنچی: عورت ارتو نماز اوقی تورغان کیومن پاکلاو، بشنچی: قبله‌غه قارشی بولو، آلتونچی: شول نمازنی نیت قیلودر.

نمازنك رکنلری

اوّل نمازغه کرشکانده الله اکبر دیو، ایکنچی: آیاق اوزره تورو، اوچنچی: قراءت اوقو، دورتنچی: رکوع ایتو، بشنچی: سجده ایتو، آلتونچی: نمازنك آخرنده اوتورودر.

طهارت

طهارتسز کمسه اگر استنجاسی بولماسه استنجا ایدرده، اوّل ایکی قولون

بلازکلری ایله یووب صوکره آغزینه بورننه اوچر مرتبه صو آلور ، هرآلوونده یانکا صوبولسون ، صوکره طهارتنی تلی ایله نیت ایدر ، صوکره یوزن اوچ مرتبه یوار ، صوکره ایکی قولون ترسکلری ایله اوچرمرتبه یوار ، صوکره باشینه مسح ایدر . صوکره باش مسحی یوشیله ایکی قلاقلارینه هم موینونه مسح ایدرده آیاقلارن اوچرمرتبه یووب طهارت تمام بولور .

طهارتننك فرضلری

طهارتنك فرضلاری دورتدر ، اوّل : یوزن برقات یوو ، ایکنچی : ایکی قولون ترسکلری ایله برقات یوو ، اوچنچی : باشینك دورتدن برینه مسح ایتو ، دورتنچی : ایکی آیاغن بررقات یوو .

طهارتننك سنتلری

اوّل : طهارتنی نیت ایتو ، اولکی فرضن قلو آلدندان* ، ایکنچی : طهارتنی باشلاغانده بسم الله ایله باشلاو ، اوچنچی : ایك الك ایکی قولون بلازکلری ایله یوو . دورتنچی : مسواك قلو آغزینه صو آلغانده ، بشنچی : آغزینه اوچ مرتبه صو آلو ، آلتونچی : بورنغه صو آلو ، یدنچی : آغزغه بورنغه صو آلغانده ممکن قدرلی آغزنك وبورننك اچکی اورونلارینه ایرشدرو «مبالغه» دیولور ، سکزنچی : باشنك بارچاسنه مسح ایتو ، توقزنچی : ایکی قلاغینه مسح ایتو ، اونچی : قرآنده صانالغانچه فرضلارنی برسی آرتوندن برسون قیلو «ترتیب» آتالور . اون برنچی : برعضوینی یووایله ایکنچی عضوینی یووآراسون توتاش قیلمقلق ، اگر هوابیك اسسی وبیك صوق بولمغان وقتده برعضوینی یوغاچ ایکنچی عضوینی یوغانده اوّل یوغانی کیبب یتکان بولسه سنتنی قالدرغان بولور . مونی ولاء دیوله در . اون ایکنچی : هرعضوینی اوچ مرتبه یومقلق ، اون اوچنچی : اگر بارمق آرالارینه صوایرشماسلك بولوب ، اویلشکان بولسه ، قول بارمقلارن آرالاشدرمقلق «تخلیل» دیوله ، اون دورتنچی : آیاق بارمقلارن

* یعنی یوز یوو آلدندان

آرالاشدرو

آرالاشدرو، اون بشنچی: بارمقلاری ایله صقالون آرالاشدرو، اون آلتونچی: بارماغنده تاریوزك بولسه شونی قوزغالتوب آستونه یوشلك ایرشدرمکلك، اون یدنچی: طهارت تزوگانده قبله‌غه قارشو بولمقلق، اون سکزنچی: باشینه مسح قیلغانده آلداغی طرفندن قیلمقلق، اون توقزنچی: هراعضانك ایك الك اوکون یومقلق، یکرمنچی: باش وقولاغنه مسحدن صوك شول یوشلك ایله موینونه مسح قیلمقلقدر، اما اون توقزنچی ایله یکرمنچنی مستحب دیو چیلرده باردر.

طهارتننك مستحبلری توقزدر

طهارت تزوگانده دنیا سوزی سویلمسزلك، ایکنچی: آغز وبورونغه اوك قول ایله صو آلو، اوچنچی: بورننی صول قول ایله سکرو، بو اش طهارت وقتنده بولغانداده مستحبدر، دورتنچی: هربرعضوینی یوغانده أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ دیمکدر*. بشنچی: طهارتنك کرك یاراغن هرکشی اوزی باشقارمقلق، اگر بیورمیغنه بره‌و یاردم ایتسه ضرر بولماس، آلتونچی: طهارت وقتنده قبله‌غه قارشو بولمقلق، سنت دیو چیلرده بولدقندان سنتلر آراسنداده یاداید لدی، یدنچی: طهارتندن صوك قالغان صوندان آز بولغانده اوچ مرتبه یوتماقلق سکزنچی: طهارتنی بتركاندن صوك قبله‌غه قارشی بولوب (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ) دیمکلك، توقزنچی: طهارت تزوب بتركاندن صوك نماز درست بولغان وقت بولسه ایکی رکعت نفل نمازی اوقومقلق.

* معنالری یازلمغان دعالرنك معنالرن معلم اوزی اویره‌تو

طهارت اوچ تورلیدر

فرض، واجب هم مستحب بولغانی باردر؛ فرض بولغانی: نماز اسملی بولغان عمللرنك هر برسی ایچون، جنازه، وسجدهٔ تلاوت ایچون هم فرض بولادر.

واجب بولغانی: کعبة‌الله‌نی ایلنو، طواف ایچون طهارت تزیمك،

مستحب بولغانی: یقلاو ایچون طهارت تزو، طهارتی بار ایکان، غیبت یالغان سویلو جرجرلاو، قچقرب کولوکبی اشلر صوکی تزیمك، طهارت اوستونه طهارت تزیمك میت یووچی طهارتسز ایکان طهارت تزیمك

طهارتده مکروه اشلر" اوچدر

اوّلگسی: یوزن یوغانده صونی چاب ایتدرب صوقماقلق، ایکنچی: توکرك وسونکرك لرنی صوغه تاشلاو؛ اوچنچسی: آغزینه وبورنینه صول قول ایله صو آلودر. استنجا قیلغانده سویلشو، توکرك وسونکرکنی بولگه یا تیزه کگه تاشلاو، حاجت ایچون عورتن آچقانده اوز عورتنه قاراو بولار بارده مکروهلردر.

طهارتده طیولونغان اشلر" بشدر

اوّلگسی: صونی کرکدن آرتق توگو، ایکنچی: یومقی فرض بولغان عضویلرنی اوچدن آرتق یوو یا کم یوو، اوچنچی: طهارت قیلغانده عورنی آچق بولماقلق، دورتنچی: اونك قول ایله استنجا قیلو، بشنچی: صوغه بول هم تیزه‌ك ایتو بولار بارده طیولمشدر.

طهارتنی بوزا تورغان نسته‌لر سکزدر

اوّلگسی: ایکی، آشاغان اچکان چغا تورغان، یولنك برسندن چقغان نسته، ایکنچی: ارن، صاری صو تازا تندن چقسالار، اوچنچی: آچی نسته‌نی، آشنی، یا صونی آغز تولغانچه قصودر، اما قاقرقنی قصو بوزماس. دورتنچی: چالقان یاتوب یقلاو، همه سویالگان یا تایانغان

نسته‌سی

نسته‌سی کینات آلنغانده یغولورلق بولسه سویالب هم تایانوب یقلاوده صندرر، بشنچی: هوش، عقلی کیتو شاشو وجولرلنب صنو صنماونی آیورماسلق مرتبه‌گه ایرشو صندرر، آلتونچی: رکوع وسجده‌لی نمازده بالغ کمسه‌نك قچقرب کلووی نمازنده بوزار طهارتنده صندرر. یدنچی: تیزه‌ك یولندن چقغان قورت صندرر، اماجراحت باشندن چقغان قورت صندرماس، سکزنچی: ایرخاتون‌نك بیلکولی عضویلرنی یالانغاچ وکیفلی روشده بربرسینه تیکزشمکلری صندرر. امابواعضالرنی توتوشو صندرماس.

نماز وقتلاری

کونده فرض نمازلار ایچون بش وقت باردر، فرض‌لار هم بش‌در: ایرته، اولی، ایکندی، اخشام، یسیع‌در، وتر واجبدر، آنك وقتی یسیع ایله اورتاقدر.

راست تاك توغاندان قویاش چغوغه قدر، ایرته نماز وقتیدر؛

قویاش چقغاندن توشلکه قدر بوش وقتدر. اما قویاش کوتارلکاندن توشکه یتکانچه نیندی نماز اوقولساده درستدر، قالغان فرض نمازهم نفل نمازلار کبی؛

قویاش توشلکه یتوب آوشا باشلاغاندن، توش کولاگاسندن باشقه هرنسته‌نك کولاگالری اوزی اخشاشلی بولغانغه‌قدر اویله‌وقتی بولور؛ اما صاقلق ایچون توشلك کولاگاسندن باشقه بر کولاگه بولغاچده اویله وقتی چغونی بلمك کرك.

اویله وقتی چغودان قویاش بایوغه قدر ایکندی وقتیدر؛

قویاش بایغاندن شفق باتقانچه اخشام وقتیدر؛

شفق

قویاش بایغاندان صوك کوك طرفنده بولغان قزللق در. شفق باتوشول قزللق بتودر. اما قزللقدان صوك کیلکان آقلقنی شفق دیوچیلرده بار،

بس آقلق شفق بولسه شفق باتو آقلق بتوب قزللق کیلور ، شونکا کوره تـون اوزون وقتده شفقنـی آقلقـدان صاناب ، قصقه وقتـده قزللقدان صانامق تیوشلیدر .

شفق باتودان تاك بلنگانگاچه یسیع وقتیدر .

یسیع وقتی کرب یسیع نی اوقولغاندن تاك آتقانغاچه وتر وقتیدر . وتر یسیعدن صوك اوقولور جمعه‌نك وقتی اویله وقتیدر . عیدلرنك وقتی قویاش کوتارلـگاندن اویله‌گه قدردر .

نماز حرام وقتلار

قویاش چغا باشلاغاندان تمام چغوب برر سونگو قدر کوتارلمسدن الك هیچ بر نماز درست بولماس ، شونکا کوره ایرته نمازینك فرضن اوقوغانده فرضلاری تمام بولغانچه قویاش چغاباشلاسه ایرته‌نمازی اشکه یاراماس . قویاش توشلك‌گه یتوب آوشقانغه قدر هیچ نماز درست بولماس هیچ کونده شونکا کوره جمعه کون قُلُت توشلکده کرب «تحیة المسجد» دیـو نماز اوقوچیلار ثواب اورنینه گناه آلورلار . قویاش بایار وقتنـده توسی اوزگارگانـدن تمام بایوغانچـه شول کـون‌نك ایکندیسندن باشقه هیچ نماز درست بولماس .

کون‌نك فرض نماز درست بولوب نفل درست بولمغان وقتلاریده باردر .

عورت

نماز اوقوچی کمسه‌نك عورتی ارتولی بولمق تیوشلیدر . نماز طشنداده عورت ارتلو بولمق واجبدر . ایرلرنك کشیگه کورساترگه همده عذرسز اوزلرینه‌ده قارارغه یارامغان اعضالری باردر . کندك آستوندان تزگه‌چه بولغان اورندان نی آلدان نی آرتدان بریرگه‌ده قاراو یاراماس عورتدر ، تزلر ایکسیده عورتدر . شونکا کوره نماز طشنداده بویرلر یاشرلـگان بولمق تیوشلیدر ، نمـاز اچنده برعورت عضویلرنك دورتدن بری آچلسه نماز بوزولور ، خاتونلارنك : بوز ، ایکی اوچ وایکی آیاقلارینـك

توبقدان

توبقدان توبن یرلرندن باشقه تنلرینك هریری عورتدر ، شونکا کوره نماز ایچنده بیك صاقلانوب اوقومق تیوشلیدر ، اما نماز طشنده اوزلرینه یاقن بولمغان یا اوزی آنك نکاحنده بولغان چیت ایرلرگه یوزنده کوزنده بارماغنده کورساتوی یاراماس. چونکه نمازده عذر بولدی. اما چیت ایرلرگه نماز طشنده هیچ بر یرلرن کورساتولری یاراماس ، یاشرن ، بولغان هر کمگه معلوم بر سبب ایچوندر .

قبله

نماز اوقوچی کمسه نماز اوقوغانده قبله‌غه قارشو بولق شرطدر ، قبله کعبة الله‌نك طرفیدر ، آول وشهرلرده قبله هر کمگه بیلگولیدر ؛ مگر یاپانده صوده یورگانده قبله‌نی بله تورغان کمسه بولماسه کونکلی ایله قای یاقده بولور ایکان دیو ازلشدرده کونکلی قایسی یاقده بولوردیو چنلقسه شول یاقغه قاراب اوقور ، اگر نماز ایچنده کونکلی تابقان یاغندن آوشسه قالغانون شول آوشقان یاقغه قاراب اوقور ، نمازن تمام ایتکانچه کونکلی دورت یاقغه آوشه ایکان آوشقان صاین بورولا بارر ؛ ایندی ازلب ، ازلب اوقوغاندان صوك اوقوغان یاغی قبله بولماوی بلنسه ده ینکادان قایتارب اوقو تیوشلی بولماس ، اگر ازلمی تیکشرمی اوقوب صوکنده یاکلش یاقده اوقغانی بلنسه قایتارو تیوشلی بولور ؛ بر کمسه قبله‌نی بلمیده قبله‌غه قارشو بولغانده ، بر بر قورقنچ بولسه قای یاقغه قاراب اوقورغه کوچی یتسه شول یاقغه قارارده اوقور .

نماز نیتلری

الله تعالی نیتسز بر عملنیده قبول ایتماس ، شول سببدن هر اشده نیت کرك . نیت : اشلیه‌چك اشنی کونکلدن اویلاب اشلی باشلاماقدر ، نمازده فرض بولغان نیتده کوکل نیتیدر اما تل ایله نیتله‌و سنتکنه‌در ؛ فرض نماز اوقغانده اگر وقتنده اوقلسه اوشبو وقت فرضن دیو نیتله‌و

یتار، وقتندن صوك بولسه فلان وقتده اوتالمگان فرض نمازن دیو نیت کرك بولور.

رکعت

رَکْعَتْ دیو قیام، قراءت، رکوع، سجده‌نی برمرتبه اشله‌ونی ایتله‌در. ایکی رکعتدن کیم دورتدن آرتق بولغان نماز یوق، نفلده بر نیت ایله سکزده یاری. فرض نمازدن اخشام وتردن باشقه اوچ رکعتلی نماز یوقدر. فرض نمازده فلان رکعت دیو نیتلو کرك بولماسه‌ده نفلده کرکدر.

ایرته نمازی

ایکی رکعت سنت، ایکی رکعت فرضدر:- اویله نمازی: دورت رکعت سنت، دورت فرض وینه ایکی رکعت سنتدر:-

ایکندی: دورت رکعت فرضغنه‌در.

اخشام: اوچ رکعت فرض، ینه ایکی رکعت سنتدر.

یسیع: دورت فرض، ایکی سنتدر.

وتر: اوچ رکعت واجبدر.

وقتلارنده اوقغانده نیتلری

ایرته نماز	نیت قیلدم اوشبو وقتنك ایکی رکعت سنتنی اوقومقغه، نیت قیلدم اوشبو وقتنك فرضن اوقومقغه.
اویله نماز	نیت قیلدم اوشبو وقتنك دورت رکعت سنتن اوقومقغه، نیت قیلدم اوشبو وقتنك فرضن اوقومقغه، نیت قیلدم اوشبو وقتنك ایکی رکعت سنتن اوقومقغه.
ایکندی	نیت قیلدم اوشبو وقتنك فرضن اوقومقغه.
اخشام:	نیت قیلدم اوشبو وقتنك فرضن اوقومقغه، نیت قیلدم اوشبو وقتنك ایکی رکعت سنتن اوقومقغه.

فرض نمازلارنك هر قایوسن وایکی عید وجمعه‌نی ایکنچی کسه‌که ایارب اوقو درستدر، همده رمضانده وترنی امام ایله اوقلور امام ایله اوقوغانده امامغه ایارو نیده نیت ایتمك کرك بولور، مثلا: نیت قیلدم اوشبو وقتنك فرضن اوقومقغه اویودم اوشبو حاضر امامغه دیو کبی؛ نمازنی وقتندن طش اوقغانده یلگولی کون بولسه فلان کون اوتالمی قالغان فلان نمازمنی دیو، کونی یلگولی بولماسه اوستومده اوتالمی قالغان -

یسیع

اوتوروش معناسنده ؛ تشهد اوقو قدر اوتورودر ، ایکی رکعتلی نمازنك ایکنچی رکعت صوکی ، اوچ رکعتلینك اوچنچی رکعتی صوکی ، دورت رکعتلینك دورتنچی رکعتی صوکی همده نفلنك هر ایکی رکعتی صوکی اوتورمق فرضدر .

ایکی رکعتلی نمازده بر ، اوچلی ایله دورتلیده ایکی اوتورش بولادر .

نمازنك واجبلری اون ایکیدر

اوّلکسی : الحمد سوره‌سی اوقومق ، ایکنچسی : سوره قوشو ، اوچنچسی : ترتیب صاقلاو ، دورتنچسی : اوّلکی اوتوروش ، بشنچسی : اوّلکی اوتوروشده تشهد اوقو ، آلتونچسی : آقتوق اوتورشده تشهد اوقو ، یدنچسی : وترده قنوت اوقو ، سکزنچسی : عید تکبیرلری ، توقزنچسی : اورننده قیغرب اوقو ، اونونچسی : یاشرن تیوشلی اورنده یاشرن اوقو ، اون برنچی : رکنلرنی عدللو ، اون ایکنچی : نماز صوکی سلام بیرو ؛

سوره‌ء فاتحه الحمد سوره‌سی

نمازغه کرشکاندن صوك فرضنك اوّلکی ایکی رکعتنده باشقه نمازلارنك هر بر رکعتنده الحمد اوقو واجبدر :

بسم الله الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ ❀ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ ❀ مٰلِكِ یَوْمِ الدِّینِ ❀ اِیَّاكَ نَعْبُدُ وَاِیَّاكَ نَسْتَعِینُ ❀ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِیمَ ❀ صِرَاطَ الَّذِینَ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ ○ غَیْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّالِّینَ ❀

سورهٔ فاتحه اوشبودر . هر وقتده ولا الضالین صوکنده یاشرنکنه « آمین » دیمك سنتدر .

سوره قوشو

فرضنك اولکی ایکی رکعتنده باشقالارنك هر رکعتنده الحمد صوکی فرض قدر قراءت تابولورلق قرآندان آیت اوقومق واجبدر ، مونی ضم السورة دیلر .

ترتیب

نمازنك بر رکعتنده قات قات اشلنه تورغان ، سجده کبی ، فرضلارنده ترتیب صاقلامق کرکدر یعنی رکوعنی الك قیلو صوکره سجده ایتوبو ترتیبدر ، اما اوّل سجده ایدب صوکره رکوع ایتو بو ترتیب صاقلاماودر .

قعدهٔ اولی

ایکی اوتورشلی نمازلارنك ، فرض واجب وسنت بولغانلارنده ، اولکی اوتوروشی واجبدر ، اما نفلنك هر ایکی رکعتدن صوك اوتوروشی فرضدر ؛ اولکی اوتورشده تشهد قدر اوتورو واجب ، وآقتوق اوتورشده تشهد قدر اوتورو فرضدر ، هر ایکی اوتورشده تشهد اوقو واجبدر .

تشهد

التَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ❀ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ ❀ اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ ❀ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ❀

اوشبو سوزلرنی شول قدر اوقونی تشهد دیو ایتولور ، نمازده واجب بولغانی شول قدردر .

قنوت

قنوت دعاسی

وتر نمازینك اوچنچی رکعتنده سوره اوقوغاچ، رکوعگه کیتو وقتی ایرشدکده قنوت دعاسی اوقو واجبدر.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِيْنُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِى عَلَيْكَ الْخَيْرَ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ * اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّى وَنَسْجُدُ وَاِلَيْكَ نَسْعٰى وَنَحْفِدُ نَرْجُوا رَحْمَتَكَ وَنَخْشٰى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ *

عید تکبیرلری

ایکی عید نمازنده افتتاح تکبیرلرندن باشقه تکبیرلر باردر. افتتاح تکبیری هر نمازداده فرضدر، اما عیدنك افتتاح تکبیرندن صوك قراءتدن الك وبعض رکعتنده قراءتدن صوك بولغان تکبیرلر باردر. ان شاءالله عید نمازنده بلنور.

قراءتنی قچقرب اوقلا تورغان نمازلار

ایرته نمازینك ایکی رکعت فرضنده، اخشامنك اوچ رکعتینك اوّلکی ایکی رکعتنده، یسیع نمازینك فرضینك اوّلکی ایکی رکعتنده، ایکی عید نمازنده جمعه‌نك ایکی رکعت فرضنده، رمضانده جماعت ایله اوقغانده وترنك اوچ رکعتنده همده تراویح نمازنده قراءتنی قچقرب اوقو امام کمسه‌گه واجبدر؛ اما فرضنی یالغز اوقغانده قچقرلا تورغان نمازداده یاشرن اوقودرستدر. قچقرب اوقلا تورغان نمازنی وقتندن صونك اوقغانده امام اولان کمسه‌گه قچقرب اوقو واجبدر.

قرائتنی یاشرن اوقولا تورغان نمازلار

اویله، ایکندی، یالغز اوقوغانده وترنی وسنت‌لرنی همه‌سون یاشرن اوقلور؛ یاشرن اوقلا تورغان نمازده امامغاده یالغز اوقوچیغاده یاشرن اوقو واجب بولور؛ همده قچقرب اوقلا تورغان نمازلارنی وقتندان صوك یالغز اوقوچی یاشرن اوقومق واجبدر.

تعدیل الارکان = رکنلرنی تیگزلو

نمازنك اچکی فرضلارنده هربرسون تیوشنچه قیلو، مثلا رکوعده ایکان تمام بوگلب اعضاسی اورناشقانچه تورو، آندان تورغاچ تمام آیاق اوزه باصوب یتوب سجده‌گه کیتو، همده سجده قیلغانده مانکلاین، بورنون قویوب باشغه تنلری اورناشوب یتو واجبدر.

نماز سلامی

نمازنی تمام ایدب آقتق اوتورشده تیوشلی نسته‌لرنی اوقغاچ نمازنی تمام ایتوایچون ایکی یاقغا قاراب (اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ) دیو برار مرتبه ایتوی واجبدر. اما قاراوی واجب توگلدر سنتدر.

نمازنك سنتلری یکرمی بشدر

اوّلگسی: نمازغه کوشکانده تکبیر افتتاح وقتنده ایکی قولون اوچلارن قبله‌غه قاراتوب، باش بارمقلرن قولاق یومشاغنه توغری کیترودر. ایکنچسی: تکبیر صوکنده صول قولن کندك آستونه قویب اوکن شونك اوستونه قویو؛ اوچنچی ثنا اوقو (سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا اِلٰهَ غَيْرُكَ) دیو؛ دورتنچی: اعوذ ایتو؛ بشنچی: هررکعت باشنده بسمله ایتو؛ آلتونچسی: فرض نمازنك ایکی رکعتدن آرتقلیسنده، اوّلکی ایکی رکعتندن صوکغی رکعتلرنده الحمد

اوقو

اوقو، یدنچی: ولاالضالین صوکی آمین دیمك، سکزنچی: نماز ایچنده تکبیرلر، توقزنچی: رکوعده ایکی قولینك بارماقلارن تاراتوب، تزلرن توتمق، هم قولتغن قرصاغندن یراق قلودر، اونتچی: رکوعده آرقاسون توشامك، اون برنچی: رکوعده اوچ مرتبه (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) دیمك بش، یدی یا توقز ایتمك مستحبدر، اون ایکنچی: رکوعدن تورغانده (سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) دیمك، اون اوچنچی: رکوعدن توروب یتکاچ (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) دیمکدر. - اون دورتنچی: سجده گه یاتقانده ایکی قولوندن الك تزلرن قویودر. - اون بشنچی: سجده ایچون تزلرن قویغاندن صوك ایکی قولی ایله یرگه تایانمقلق، قول وآیاق بارماقلرن قبله‌غه قاراتو، اورن کیك وقتده ایکی قولتوغن آچق قلو، قرصاغن بوطندان یراق قیلو سجده ایچون بولارده سنتدر. - اون آلتنچی: سجده‌ده یوزن ایکی اوچ آراسنه ایکی قوللارن قلاقلاری توغروسنه قویودر. - اون یدنچی: سجده‌ده بورنون ماکلایندن الك قویو، ماکلاینی بورندن صوك قویودر، همده سجده‌ده قوری ماکلایغه سجده قلودرست بولساده، قوری بورنغاغنه سجده درست بولماس. - اون سکزنچی: سجده‌ده اوچ مرتبه (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) دیو سنت رکوعده‌گی کبی آرتق ایتومستحبدر. - اون توقزنچی: سجده‌ده اعضالرن اورناشدرب یتکزودر، سجده‌دن آیاق اوزره تورغانده تایانمی تورو سنتدر. - یکرمنچی: نمازده اوتورغانده صول آیاغن یاتقزب اوستونه اوتورو، اوك آیاغن تورغزب قویو سنت در. - یکرمی برنچی: اوتورغاچ قوللارن بارمقلارن تاراتوب، ایکی بوطینه قویودر. - یکرمی ایکنچی: آقتق اوتوروشده تشهددن صوك:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

دیو صلوات ایتودر؛ - یکرمی اوچنچی : بوصلوات صوکی قرآن سوزلری یارسول الله‌دن کوچرلکان :

(رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ). (رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ). (اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِي اِيمَانًا كَامِلًا وَيَقِينًا لَيْسَ بَعْدَهُ كُفْرٌ). (اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ - كبیلر ایله

دعا ایتمکدر. - یکرمی دورتنچی : سلام بیرگانده امام کمسه اوك وصول یاغنه قاراغانده یاق یاغنده بولغان ایرلرنی هم فرشته‌لرنی نیت قیلوب بیرمکك ، اما یالغز اوقوچی صاغچی فرشته لرنیگنه نیت ایدر، باشقانی نیت ایتمز. - یکرمی بشنچی : اوکینه سلام بیرگانده صول یاغندن اوك یاکاغینك آقلغی کورنرلك ، همه صولینه سلام بیرگانده اوك یاقدن صول یاکاغی نك آغی کورنرلك قدر بولوب سلام بیرمکدر.

اذان

اذان واقامت

نمازنك سنتلرندن اذان هم اقامتدر. اذان بش فرض نماز ایچون وجمعه ایچونگنه ایتلور، اما باشقالار ایچون ایتلماس؛ نمازغه وقتی کرمسدن الك اذان ایتولسه یاکادن وقت کرکاچ قایتارمق تیوشلی بولور. اذاننی طهارتسز ایتو درستدر. اذان اوشبو روشده‌در:

اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللّٰهِ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللّٰهِ حَیَّ عَلَی الصَّلٰوةِ حَیَّ عَلَی الصَّلٰوةِ حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

ایرته نمازنده، حی علی الفلاح صوکی (اَلصَّلٰوةُ خَیْرٌ مِنَ النَّوْمِ) دیور ایکی مرتبه.

اذان نی اشتکان کمسه اذان تمام بولغاچ اوشبودعانی اوقور:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلٰوةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِیْلَةَ وَالْفَضِیْلَةَ وَالدَّرَجَةَ الْعَالِیَةَ الرَّفِیْعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُوْدًا الَّذِیْ وَعَدْتَهُ وَارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِیْعَادَ

اذان فرض ایچون گنه‌در شوکا کوره وقت کرگاچ اذاندن الکده شول وقتنك سنتن اوقومق درستدر.

اقامت

فرض نمازغه کرشوگه تورغزو ایچون اقامت ایتلور. اقامتده اذان کبیدر، اما اذان کبی صوزوب ایتلمی، بلکه آشغدروب ایتلور، همده حی علی الفلاح صوکی ایکی مرتبه (قَدْ قامَتِ الصَّلٰوةُ) دیولور. اذان تمام بولغاچ (الصلوه الصلوه الصلوه) دیو قچقروسویکلی اشدر.

نمازنك مستحبلری سکزدر

اولگسی: اقامتده حی علی الصلوة دیکان سوزگه یتکاچ تورمقلق، ـ ایکنچی: قد قامت الصلوة دیکانده نمازغه کرشو، ـ اوچنچی: افتتاح تکبیری وقتنده قوللارنك اوچلارونی جیکندن چغارمقلق، ـ دورتنچی: آیاق اوستلی تورغانده، نمازاوقوچی، سجده‌اورننه قاراب تورمقلق، ـ بشنچی: رکوعسنده ایکی آیاق آرقاسنه قارامقلق، ـ آلتونچی: قیامده وقتده‌ایکی آیاغن اوکچه طرفندان دورت بارمق قدری آیرمقلق. اما رکوعده اوکچه‌لرن یابوشدرمق سنتدر، ـ یدنچی: سجده سنده بورن اوچینه قارامقلق، ـ سکزنچی: اوتوروشونده ایتاگنه قارامقلق.

خاتونلار نمازی

خاتونلار ایرلرگه نمازاشنده اون اشده آیروملاردر. اوّلگسی: قوللارن افتتاح تکبیری وقتنده ایکی اینکلرینه کوتاررلر، ـ ایکنچی: قوللارن باغلاغانده کندك اوستونه ایکی مه‌لری آستونه قویارلار، ـ اوچنچی: قرصاقلارن بوطلارندن یراق قلماسلار، ـ دورتنچی: اوتوروشده‌بارمق اوچلارن تزلرینه یتوشدررلر، ـ بشنچی: سجده‌ده قولتوغن آچماس، ـ آلتونچی: اوتورغانده توگه‌رکلنب اوتورر، تزلنمس، ـ یدنچی: رکوعده بارمقلارن تاراتماس، ـ سکزنچی: ایرلرگه امام بولاآلماس، ـ

توقزنچی

توقزنچی: جماعت ایله اوزلر بگنه نماز اوقی آلماسلار، ـ اوننچی: اوقوسالار امام‌لاری اورتالارنده تورر مکروهلك ایله نمازلاری درست بولور.

نمازده مکروه نسته‌لر اون بردر

عذرسزایرکشی دورت قرلی اوتورو، ایکنچی: نمازایچنده آیتلرنی وتسبیحلرنی بارمقلاری ایله صانامقلغی، اوچنچی: سجده‌ده ایکی بلاگن جایوب یاتو، دورتنچی: اوك وصولینه قارانمقلق، بشنچی: عذرسز کوزلرن یومامقلق، آلتونچی: سجده اورننده بولغان نسته لرنی سبرب یبارمکلك اگر سجده قلورغه اونکایسزلاسه بریا ایکی مرتبه تیگزلمکلکده ضرر بولماس، یدنچی: عذرسز چالماسنه یا کیوم چابوینه سجده ایتو، سکزنچی: عذرسز آتلامقلق، آلدنداغی صفده بوش اورن بولسه، یابرکشیگه امام بولسه ینه براو کیلسه، آلغه آتلاوی درست بولور. توقزنچی: قولی ایله یاتوشلرن قصوب آغزن اورتمی ایسنامکلك، اوننچی: تنندن برنسنه ایله یاتوگی یاتلی ایله اوینامقلق، اون برنچی: مسجده امام ایله اوقغانده آلداغی صفده بوش اورن بولغانده آرتداغی صفده تورو.

نمازنی بوزاتورغان نسته‌لر اون دورتدر

اوّلگسی: عذرسز تماق قرودر، ایکنچی: تپکروچیگه یرحمك الله دیو جواب بیرودر، اوچنچی: امامندن باشقه کمسه یانکلوشقانده ایتوب یبارو، دورتنچی: لا اله الا الله دیکان سوزبوزارا گربرکشی سن مؤمنمی دیوصوراسه شونکا قارشوجواب ایتوب ایتسه، امابرکمسه الله‌دان باشقه قللق قلنوچی کمسه بارمی ایکان دیو عاجزبولوب یرسه بوشونکا بلدرونی تلاب ایتسه بوزماس، بشنچی: عورت یری آچلودر، آلتونچی: آورو یاقایغوسببلی نچقرب یغلاودر، اماجنت یاتموغنی ایسنه توشرب بلاسه بوزماس، یدنچی: تلی یاقولی ایله بیروچینك سلامن قایتارودر، سکزنچی: عمرنده قالغان نمازی بشدن آرتق بولمغان کمسه، قالوبده اوقولمغان

نمازی ایسینه توشودر، توقزنچی: بوکشی نماز اوقومی تورغان در دیو اویلاتورلق کوب اشدر، اوننچی: سویلشودر، اون برنچی: آشاودر، اون ایکنچی: اچودر، اون اوچنچی: عقلندان یازمقلغی، اون دورتنچی: قچقرب کلودر، بو اون دورت اش کرك نماز اوقوچینك بلووتلاوی ایله قلنسون کرك یانکلوش واونوتوب بولسون نمازنی بوزار.

نماز اوقو روشی

نمازنك وقتی کرگاندن صوك، بر کمسه نماز اوقونی تلاسه، ایك الك طهارت آلور، صوکره اوستونده‌گی کیومی پاك بولوب، نماز اوقی تورغان اورنی پاك بولق تیوشلی؛ قبله‌گه قارشو آیاق اوزه باصوب ایکی آیاغن اوکچه طرفندان آرالارن دورت بارمق قدر آچق قیلور؛ صوکره اوقویاچق نمازن کونکلندن هم تلندن نیت ایدرده، ایکی قولون بارمقلارن تاراتوب، اوچلارن قبله‌گه قارشو قلوب ایکی باش بارماقلارن ایکی قولاق یومشاغنه تیزگنه تیگزب آلور، قولون کوتاره باشلاغاندن توشروگه قدر الله اکبر دیور؛ صوکره صول قولون کندك آستونه قویب آنك اوستونه اوك قولون قویار. صوکره ثنا اوقور، صوکره اعوذ وبسمله ایتوب الحمد سوره‌سون اوقرده (آمین) دیوب، آنکا برنچه آیت قوشب اوقور؛ صوکره قوللارن یبارب الله اکبر دیور کوعغه بگلور، رکوعده اوچ یا بش تسبیح ایتورده سمع الله لمن حمده دیو توروب، تمام باصقاچ ربنالك الحمد دیورده، الله اکبر دیو سجده‌گه بارر؛ سجده ده تیوشلی تسبیحنی ایتوب. الله اکبر دیو توروب تمام اوتوروب یتکاچ الله اکبر دیو سجده ایدرده، الله اکبر دیو اوّل باشون، صوکره ایکی قولون، صوکره تزلرن کوتارب تمام توروب باصار؛ بو بر رکعت بولدی؛ سبحانك ایله اعوذ فرض، واجب سنت نمازلارداده اولکی رکعتده‌گنه ایتولدکدن ایکنچی رکعتلرده تورده بسمله ایتوب الحمد وسوره اوقوب، اولکی رکعتده‌گی کبی رکوع وایکی سجده قیلغاندن صوك، تیوشلی روشده اوتورر،

اگر

اگر نماز ایکی رکعتلیگنه بولسه شولای تشهد ، صلوات تیوشلی دعالرنی اوقوب ، اوّل اوك یاغنه بورولوب «السلام علیکم ورحمة الله» وصوکره صولینه بورولوب اوشنداق ایتورده ، اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ، دیو دعا ایدر .

اما ایکی اوتورشلی نمازلارده اولگی اوتورشنده تشهد کنه اوقورده ینه اوچنچی رکعتکه تورر . فرض نماز بولسه ایکنچی رکعتدن صوکغی رکعتلرده قوری الحمد گنه اوقور ؛ فرضدان باشقه بولسه هر رکعتنده الحمد گه سوره قوشار .

نفل نمازنده دورت رکعت اوقوغانده اولگی رکعتنده ثنا اوقوغان کبی اوچنچی رکعتنده اوقور ؛ کشیگه ایارب اوقوچی ، امام آرتنده الحمد گه سوره ده اوقوماس ، کرك امام یاشرن اوقوسون کرك فیقرب .

وتر نمازی

اوچ رکعتدر ، برنیت ایله ، اولگی ایکی رکعتندن صوك اوتوروب ، ینه برنی اوقوب تمام ایدر اوچنچی رکعتنك رکوعسندن الك قراءت تمامی صوکنده ، قول لارن قولاق یومشاقلارینه کوتارب الله اکبر دیو قولون یاکادان باغلارده قنوت دعاسی اوقوب رکوعگه کیتار ؛ رمضاندن باشقه وقتده وترنی جماعت ایله اوقولماس .

جماعت نمازی

فرض نمازلارنی جیولوب ، جماعت اولوب ، اوقومق سنة مؤکده در : جیولوب نماز اوقغانده آرادان براوسی امام بولور ، آرالارنده کم عالمرك شونی امام ایدرلر اگر باروسیده بر درجه عالم بولسالار ، قراءتکه اوستاراق بولغانن قویارلار ، اگر علمده قراءتده هر ایکسنده هرقایوسی برابر بولوشسالار ، تقوالغده آرتغراقلارن قویارلار ،

اگرموندا ده تیگز بولسالار قابوسی یاشده اولکانرك شونسون امام ایدب نماز اوقورلر * شریعت اوز آرا برنماز اوقوایچون نیندی تیکشررگه بیورا، اما بزم تتار قرنداشلر اوزلرینه دنیا وآخرت اشنده باش ایدب اوزلرن منگو عذابدن قتغارو ایچون امام آلغانداده بزگه تاوشی ماتور بولسون دیو نادانلنی آلوب عالمنی قاغارلار بو اشلری یاخشی ایمس !!!....

نادان بولغان کمسه لرنك امام بولوب نماز اوقتولاری مکروهدر: عمرن قللقده اوتکاروچی، صخراده اوقولمی تورغان اورنده توروچیلر، حرام آتادن توغان بالالار، چونکه بولارنی تربیه ایتوچی، اوقتوچی بولمیده بولارنادان بولالار؛ صوقرنی، بوزقلق ایاسون امام ایتو، بولارنی امام ایتو مکروه بولادر، اویوچیلار آراسنده بولارغه باشقه صافی کمسه لر بولغانده، شولایده بولار امام بولوب اوقتقانداده نماز درست بولور امام کمسه اویغان کمسه لرنی یالقاولاندرماسقه زارقدرماسقه تیوشلی، شونکا کوره بیك اوزون سوره لر قوشو، رکوعده بر شاقتی زمان یاتو کبی ضعیفلرنی اونکایسزلی تورغان اوزاقلقلار مکروهدر.

خاتونلارنك اوزلریگنه جیولوب نماز اوقولاری مکروهدر، اگر قلسالار امام بولغانلاری آلده تورمای اورتالارنده تورر؛ — برکشی برگنه کشیگه امام بولسه اول کمسه سی اوك یاغنده امامندن آزغنه آرتداراق تورر، ایکی کمسه اویوغانده اماملاری آلده بولار آرتده تورر لار.

بالغ بولغان ایرنك صبیغه هم خاتونغه اویومغی درست توگلدر، اویوسه نمازی اشکه یاراماس، مسجدلرده کوب صفلار بولغانده، اینك اوّل ایرلرننك بالغلاری صفلانوب، آندان صوك صبیلاری، آندان صوك خاتونشالار، آندان صوك خاتونلار صفلانورلار؛

برنمازده خاتون کمسه ایله ایر کمسه یناشه بولسالار ایرنك نمازی بوزلور خاتوننك نمازی درست بولور. خاتون کمسه لرنك مسجدلرگه،

جیولوب

جیولوب نماز اوقولا تورغان اورنلارغه باروب ایرلرگه اویوب نماز اوقولاری مکروهدر. اولدرك قارترا قلار چغو درست بولغاندر، آندانده اوّل یاشرکلری چقغانداده ضرر لی توگل ایدی. اما حاضر خاتون قزدن هیچ کم جماعت نمازینه بارمق یاراماس. خلق اوّلگیدن بوز وغراق، باشقه دینلرنکی کبی، عبادت اورنته خیانت قیلولاری احتمال!... ...!

اویورغه درست ودرست بولمغان کمسه‌لر

همیشه بول آغو کبی طهارتن توتا آلمی تورغان کمسه‌گه پاك وطهارتی سلامت کمسه‌نك اویوی درست بولمایدر. حیض ونفاسدن باشقه بولغان قان ایله بلالنگان خاتونغه پاك خاتون‌نك اویوی درست توگل! — قراءت بلوچینك قراءتسز کشیگه ایاروی درست توگل! عورتی اورتلگان کمسه‌نك یالانغاچقه اویوی درست توگلدر.

صو بولماو عذری ایله تیمم اینکان کمسه‌گه طهارتلی کمسه‌نك اویوی درستدر، چینکگه مسح ایدب طهارت تزوگان کمسه‌نك آیاقلارن یووب تزوگانلرگه امام بولوی درستدر. عذر ایله اوتورب اوقوچیغه آیاق اوزره اوقوچینك ایاروی درستدر. رکوع سجده ایله اوقوغه کوچی یتکان کمسه، اشارت ایله گنه اوقوچیغه اویوماس.

فرض اوقوچی نفل اوقوچیغه، همده باشقه فرضنی اوقوچیغه ایارمس فرض اوقوچیغه نفل اوقوچی ایارمك درستدر. — مثلا بر کمسه اولگورمه دیو اویله فرضن اوینده اوقب مسجدگه بارسه مسجده یاکا فرض اوقولا باشلاغان، بو کشی شونده اویورده اوقور، نفل بولور. — بر کشی بر امامغه ایارسه نماز تمامی صوکنده امامی طهارتسز ایکانن بلسه بوکمسه نمازن قایتارب اوقور.

نماز اوقوچیغه کیومی تنی ایله اوینامقلق مکروهدر، سجده ایتوگه اوکایسزلاغان نسته‌لرنی بر مرتبه یا ایکی مرتبه تیگزلمکنده ضرر یوقدر، اما اونکایسزلاماسه ایکیدن آرتق ایلندرمك مکروهدر. نما

اوقوچی بارماقلارن شارتلاتماس، بیلنه قولون قویماس کیومن جیلکه سنه صالوبغنه اوقوماس، بارمقلارن بربرسنه کرتماس، توکلرن بتورگاله مس کیومن ترمس، اوکغه صولغه قاراماس، ات کبی، تزلرن تورغزب ایکی قولی ایله یاننه تایانوب اوتورماس، براوسلام بیرسه قولی ایله ده تلی ایله ده قایتارماس، نمازده دورت قرلیده اوتورماس، عذری بولسه درستدر؛ آشاماس ایچمس، تش آراسنده قصولوب قالغان نسته نی ده یوطماس، نماز ایچنده طهارتی بوزولوب کیتسه حاضر طهارت تزورده، نماز بوزاردی، براق یرلرگه باروب طهارتلنمکان بولسه دنیا سوزی سویلنمسه قایتورده شول اورننده قالغان نمازن تمام ایدر، اما طهارت تزوده مشقت بولوب نماز بوزاتورغان اشلر اشلسه، باشلاب یانکادن اوقور؛ اگر امام کمسه نك طهارتی بوزلسه اورننه براونی کرتب اوزی طهارتکه کیتار تزوب کیلوب یتسه تگی کشینی چغارب قالغانن اوقوتور؛ اما طهارتی بوزلغان کسه لرنك یانکادان باشلاب اوقولاری آرتقدر، نماز ایچنده یقومسراب توشلنسه، یاجنلنسه یاهوشی کیتسه یاتچقرب کولسه نمازیده طهارتیده بوزولور؛ هر ایکسون یانکادن اشلمك لازم بولور؛ نماز ایچنده بلوب یایانکلوشوب سویلاشسه نمازی بوزولور؛ آخر اوتورشده تشهد قدر اوتورغاچ طهارتی صنسه طهارت تزوب سلام بیرر، اما اول حالده تورب کیتسه ده نمازی کمچیلك ایله تمام بولور؛ اما تشهدنی تمام اوقوغاچ یوری طهارتن بوزسه یاسویلسه یاباشقه نماز بوزوچی اشنی قلسه نمازی تمام بولور. تیمم ایله اوقوچی نماز ایچنده صونی کورسه طهارتی بوزولوب نمازی بوزولور.

اگر آقتوق اوتوروشده تشهد قدر اوتورغاچ صونی کورسه، یاشولقدر اوتورغاچ چیتگینك مسحی تولسه، یاچیتکی اوکچه سندن آیورلسه، یاسوره بلموچی شول آراده سوره بلسه، یایالانغاچ بولوب کیوم تابولسه، یارکوع سجده گه کوچی یتمکان بولوب کوچی یتو تابولسه، یایسه عمرنده

بش

بشدن آرتق نمازی قالمغان کمسه بر قالغان نمازی ایسته توشسه یاعذر ایاسی بولوب نماز وقتی چقسه ، یاقراءت بلوچی امام طهارتی بوزولوب اورننه قراءت بلموچینی قالدرسه ، یا ایرته نمازنده قویاش چغوب کیتسه ، یا جمعه نمازنده ایکندی وقتی کرسه ، یا استحاضه کوروچی خاتون پاکلانوب کیتسه ، یاجراحت چوپره گنه مسح ایتکان بولوب جراحت توزه لب چوبره گی توشسه ، بوکمسه لرنك ایتلکان اشلر سببلی نمازلاری بوزولور ، امام اعظم قاشنده نمازدان اوزایرکی ایله چغوفرض بولغانی ایچون ؛ اما امام ابویوسف ایله امام محمد نمازلاری تمام بولور دیمشلر . صاقلانور ایچون یانکادان اوقومقلاری آرتقدر .

قالغان نمازلارنی اوقو

اوقولمی قالوب ، وقتی چقغان فرض نمازلارنی فرصت کیلکانده هرکم اوقومق تیوشلیدر ، بورچ تولهمی اوستدن توشموی کبی نمازده وقتی چقساده براوقومی اوستدن توشمسدر ؛ برکمسه نك عمرنده بشدن آرتق نمازی قالغانی بولماسه اول کشی قالغان نمازلرن ، برنمازنك وقتنده قضا قلسه شول وقت نمازندن الك اوقور ، اگر وقت چغوب کیتارلك بولماسه ، همه قالغان نمازلارنی ترتیب ایله اوقور ، یعنی ایرته ؛ اویله ، ایکندیسی قالغان ایکان ، اوّل ایرته ، صوکره اویله صوکره ایکندینی اوقور ؛ اگرده بشدن آرتقان بولسه تلاکانچه اوقومق درستدر . وقتندن صوك تولونی « قضا » وقتنده اشلونی « ادا » دیوله در .

نماز درست بولمغان ومکروه بولغان وقتلار

قویاش چغوب بتار بتماسده ، قویاش توشلکده وقتده ، قویاش بایورغه حاضرلنکاندن تمام بایوغه قدر ، هیچ بر نماز درست بولماس ، مگر قویاش بایغانده شول کوننك ایکندی نمازی درستدر ؛ ایرته نمازندن صوك قویاش چغوب یتکانچه نفل اوقوغنه مکروهدر ، ایکندی اوقغاندان قویاش

بایوب یتکانگه قدر نفلگنه مکروهدر، بو ایکی مکروه وقتده قضاغه قالغان فرضلارنی اوقو، تلاوت سجده‌سی، جنازه اوقودرستدر، ضررسزدر؛ اما طوافنك ایکی رکعتی بو وقتلارده درست بولماس؛ تانك توغاندان قویاش چغوغه قدر نفل درست بولماس؛ قویاش بایوب اخشام اوقوماسدن الك درست بولماس.

سجدة السهو = یانکلوشو ایچون سجده

سجدة السهو نماز ایچنده بر واجبنی یانکلوشوب قالدرودان، یا بر فرضنی اورنندان کچکترودن تیوشلی و واجب بولور؛ نمازده بر فرض یا واجب آرتدرودانده واجب بولور. سجدهٔ سهو تیوشلی کمسه نمازی تمام بولوب سلام بیردکدن صوك ایکی مرتبه سجده ایدب ینه تشهد اوقوب سلام بیرر؛ یالغز اوقوچی ایکی یاغناده، امام بر یاغناغنه سلام بیرب سجدهٔ سهو ایدر. ـ سجدهٔ سهونی واجب ایتوچی یانکلوشولار:

اوّل: نمازده برگنه قلو تیوشنی ایکی اشلسه، بر رکعتده ایکی رکوع قلوکبی، ایکنچی: واجب بولغان اورنده الحمدنی قالدرسه، اوچنچی: تیوش اورنده الحمد اوقوب سوره قوشمی قالدرسه، دورتنچی: تیوشلی ترتیبنی بوزسه، بشنچی: اوّلگی اوتورشنی قالدرسه، آلتونچی: اولگی اوتورشده تشهدنی قالدرسه، یدنچی: آخر اوتورشده تشهدنی قالدرسه، سکزنچی: وترده قنوتنی اونوتسه، توقزنچی: عیدنك قیامدگی تکبیرلرن قالدرسه، اونچی: امام کمسه قچقروله تورغان نمازده قراءتنی یاشرن اوقوسه، اون برنچی: هرکم یاشرن اوقو اورننه قچقرب اوقوسه، اون ایکنچی: رکنلرنی عدللونی قالدرسه، اون اوچنچی: نماز صوکی سلامنی اونوتسه، اون دورتنچی: بر فرضنی اوز اورننده قلورغه اونوتوب شول رکعتده ایکنچی اورنده یا ایکنچی رکعتده اوتهسه، قصقاسی واجب بولغان اون ایکیدن برنسته‌نی اونوتوب قالدرسه یا اونوتوب بر فرضنی کچکدرسه سجدهٔ سهو واجب بولور؛

امام

امام یانکلوشسه اویوغان کمسه‌لرگه‌ده سجده واجب بولور ؛
امام سجده واجب بولوبده قلماسه اویوچیلارده قلماسلار ؛
اویوچی یانکلوشو ایله امامغاده اویوچیغاده سجده واجب بولماس ؛
برکمسه اوّلگی اوتورشدان یانکلوشب تورا باشلاسه ، اگر تزلری
تورایوغه یاقنایغان بولسه ، توررده ، صوکره سجده ایدر ، اگر اوتوروغه
یاقن وقتده ایسنه توشسه قایتوب اوتورر ، سجده واجب بولماس ؛
اگر آقتوق اوتوروشده یانکلوشوب توروب کیتسه ، آرتق رکعتنه سجده
ایتودن الك ایسنه توشب قایتوب اوتوررده تشهد اوقوب سلام بیررده
سجده ایدر . اگر یانکلوشقان کمسه آرتقان رکعتنده سجده ایتسه فرض
نمازی نفل بولوب آورلر ینه بر رکعت اوقوب ، سلام بیررده ،
فرضن یانکادن اوقور . ایندی بر کمسه دورت رکعتلی فرضده
آقتوق اوتورشده تشهد قدر اوتوروب صوکره یانکلوشوب بشنچی
رکعتکه تورسه ، آنکا سجده ایتودن الك ایسنه کیلسه قایتوب
اوتوررده تشهد ایله سلام ایدب سجده ایدر . اگر بشنچیگه سجده
ایتسه ینه برنی قوشارده تشهد صوکنده سلام بیرب سجدهٔ سهو ایدرده
دورتسی فرضدن آرتق ایکسی نفلدن بولوب نمازی تمام بولور .
نمازده فرض عمل باشی بتون قالمغانده نماز اشدن چقماس . برکمسه
فرض نماز اوقوغانده یاکلشسه نچه رکعت اوقوغانده بلمسه ، اگر اوّل
یاکلشووی بولسه ، یکادان نیتلب اوقور . اگر بویاکلشو بولغالاغان
بولسه ، کونکلی نچه رکعت بولونی کوبرك اویلاسه شولقدر بولونی اویلاب
تیوش قدر اوقورده نمازی تمام بولور ، اما کونکلی کوبمی بولوغاده
آوشماسه ، برده شك بولمغان قدرن آلوب قالغانن اوقور ، اما قای
رکعتده آقتق رکعت بولو احتمالی کونکلینه کیلسه شونده تشهد قدر
اوتورب ینه توروب قالغانن اوقور .

خسته كمسه‌ننك نمازى

بر كمسه خسته بولوب آياق اوزه اوقوغه كوچى يتماسه ، اوثوروب اوقورده ركوع سجده‌سون اوتورغانى حالنده قيلور . اگر خسته‌لكى قوّتلى بولوب ركوع سجده‌گه كوچى يتماسه اشارت ايله اوقور ، هميشه ممكن بولغان قدر ركوع سجده اشارتنده سجده ايچون توبنگه‌رك اشارت قيلور ؛ ـ ماكلاينه سجده ايتسون ديو بربيوك نسته قويولماس ؛ اگر اوتوروغاده كوچى يتماسه ، آرقاسنه چالقان ياتوب ، آياقلارن قبله‌گه قيلورده ، ركوع سجده‌گه باشيله اشارت قيلور ؛ اگر يوزن قبله غه قويوب قابرغاسى اوزه ياتساده اشارت ايدب اوقو درستدر ، اگر باشى ايله‌ده اشارت ايتوگه كوچى يتماسه ، كوز اشارتى ، قاش اشارتى كونكل اشارتى ايله اوقو درست بولماس ، بلكه اوقومى قالدرر . اگر آياق اوزه تورغه كوچى يتوبده ركوع سجده‌گه كوچى يتماسلك بولسه آياق اوزه اوقو فرض بولماس ، بلكه اوتورب ركوع سجده‌سون كوچى يتكانچه اشارت ايله قيلور ؛ بر سلامت كمسه نماز ايچنده خسته‌لك كيلوب ، آياق اوزه تورودان حالسز قالسه اوتورب ركوع سجده‌سون كوچى يتكان روشده قيلور ، چالقان ياتوبده درست بولور ، سويلنگان خسته كمسه‌گه ياراغان روشلر مونكاده يارار .

خسته سببلى اوتورب اوقوچى نماز ايچنده سلامتلنسه ، توروب تماميتار . اگر نمازنى برخسته اشارت ايله اوقى باشلاب توروب اوقوغان بولدررلق سلامتلنسه ياكادان نيتلب اوقور ؛

بر كمسه‌نك عقلى كيتو ايله بشدن آرتق نمازى قالسه سلامتلنگاچه قضا قيلو لازم بولماس ، اما بش ياموندان كمگنه قالسه سلامتلنگاچه قضا واجب بولور .

تلاوت سجده‌سى

سجدهٔ تلاوت ، قرآنده اون دورت اورنده بولغان سجده آيتلرنده

برسون

برسون اوقویا اوقوغاننی اشتوایله واجب بولغان سجده‌در. اون دورت سجده آیتلری: اعراف سوره‌سینك آخرنده، رعد، نحل، بنی اسرائیل، مریم حجنك اوّلنده بولغانی، فرقان، نمل، الٓمٓ تنزیل، صاد، حٰمٓ السجده، نجم انشقاق، اقرأ سوره‌لرنده‌درلر. قرآن شریفنك چیتنده سجده دیو باشلانغان وتوقتالغان وقـــنی علامتلری، طنشلارنك اوستونده اوشبو (۞) بیلـگو ایله کورساتلمشدر. برکمسه اوقوسه ایشتوچی طنکـلامی تلامی ایشتسه‌ده واجب بولور؛ امام کمسه نمازده سجده آیتن اوقوسه امام ایله اویوچیلرده سجده ایتارلر، امام آرتنداغی کمسه اوقوسه امامغاده اویوچیغاده واجب بولماس؛ نمازداغی کمسه‌لر، نمازده بولمغان یایسه بولساده بولار ایله اوقوماوچی کمسه‌دن ایشتسه‌لر، نماز ایچنده قلماسلار، نمازدان صوك قلورلار، نماز ایچنده قلسالار، نمازلاری بوزلماسـلاده سجده‌لری سجده‌دن کیتماس؛ برکمسه نماز طشنده بر سجده‌نی اوقوسه، شونی نمازداده اوقوسه نماز ایچنده سجده قلسه، اوّل اوقوغانیده توشار؛ برمن نماز طشنده اوقوبده، سجده ایتسه، صوکره شولوق سجده‌نی نمازده اوقوسه، نماز ایچنده سجده تیوشلی بولور، اوّلکی سجده‌سی یاراماس.

برکمسه براورنده برسجده‌نی قات‌قات اوقوسه، صوکره برگنه سجده ایتساده یارار. سجده‌ٔ تلاوت ایچون طهارت ونماز شرطلاری هر قایوسی بولغاندن صونك، قبله‌غه قارشوتورب قوللارن ایکی یاغندن صالندرب

نویت ان اسجد سجدة التلاوة متوجها الی الکعبة

دیو توغری سجده‌گه کیتوب اوچ تسبیح صوکی توروب اوتوررده

سجدت للرحمن وامنت بالرحمن فاغفرلی ذنوبی یا رحمن

غفرانك ربنا والیك المصیر دیودعا ایدر. قولاق قاغو، سوره اوقو، تشهد اوقو سلام بیرو یوق قوری برسجده‌در، نماز ایچنده قوری بریاتوب آلورده بولور هیچ نسته اوقوماس.

مسافر کمسه‌نك حکملری ونمازی

شریعت حکملرن اوزگارته تورغان سفر: تورا تورغان اورننداان آیرلغانده اوچ کون اوچ تونلك یولنی نیتلاب چغودر، کون‌نك قصقاروینك اورتالغنده کوندزلرن جیه‌و یورب، کیچلرن یال ایتو ایله اوچ تاولك یوریله تورغان یولدر. چاقرم حسابیله یوزدن آرتسه مسافرلك تابلور، گرچه‌بر ساعتده بارب یتسه‌ده، مسافر کمسه دورت رکعتلی فرضنی ایکی رکعت ایدب اوقور، اگر دورتنی دورت اوقوسه اوّلکی ایکیدن صوك تشهد قدر اوتورسه آخرغی ایکسی نفلدن بولور. اگر اوّلگیده اوتورماسه نمازی برنیگه‌ده یاراماس، تورا تورغان اورننداان سفر نیتی ایله چغوب آولنداان طشره چغوایله مسافر بولور. اگر شوندی یولغه چغوچی یولده بر یرده اون‌بش کون توقتاب تورونی نیت ایتماسه آندن کم توقتاب تورو ایله مسافرلکدن چقماس، اگر اون‌بش یا آرتق کون تورونیتی ایله یولده توقتاسه مسافرلکدن چغار. اگر بر اورنغه یولده توقتابده نیتنده اون بش کون تورو بولمی اشی تمام بولمی بوگن ایرته‌گه بش کوندن کیتام دیو کبی ثلله‌نچه یل تورساده مسافر بولور. اگر صوغشچیلار صوغش یرنده اون بش کون تورونی نیت ایتسه‌لرده همیشه مسافر بولورلار. مسافر کمسه‌نك مقیم‌گه ایارب نماز اوقوی درست اگر وقتنده اوقوسه، امّا مسافرلکده قضاغه قالغان نمازنی مقیم‌گه ایارب اوقو درست بولماس. مسافر مقیم آرتنده دورت رکعتلی فرضنی دورت ایتوب اوقور.

اما مسافر کمسه مقیملره امام بولسه، دورت رکعتلی فرضده، ایکی رکعت اوقورده سلام بیرب نمازن تمام ایدر، اما مقیملر قالغان ایکی رکعتنی یالغز یالغز اوقورلار، اگر اویوچیلار باشده بو کمسه‌نك مسافر ایکانن بلمسه‌لر، سلامی صوکنده «سز ایندی قالغان رکعتلرنی تمام ایدگز من

* مقیم مسافر بولمغان کمسه‌در.

مسافر من

مسافر من» دیمك مستحب بولور. مسافر کمسه آیلنب تورا تورغان یرینه قایتسه گرچه شول کوننوك چغوب کینه‌سی بولساده مسافرلکدن چغار. براو تورا تورغان اورنندان کوچوب ایکنچی یرده تورا باشلاسه بر زمان مسافرلکده ایسکی اورنینه کرسه مسافرلکدن چقماس.

بر کمسه ایکی اورنده اون بش کون تورونی نیت ایتسه مسافرلکدن چقماس، اما ایکی اورن‌نك برسنده کوندزگنه بولوب همیشه برسنده قونسه مسافرلکدن چغار. سفرده قالغان نمازنی اویده قضا ایدلسه، یا اویده قالغان نماز سفرده ایدلسه، قایا قالغان شول روشده قضا ایدیلور. مسافر کمسه رمضانده روزه توتماساده ایرکی بار، اما قایتقاچ کون اورننه کون توتار، مسافر چیتیگنه اوچ تولك مسح ایدر، یمان نیت ایله سفر ایتوچیلرده، یخشی نیت ایله ایتوچیلر کبی، مسافرلك ایله فائده لنرلر.

جمعه نمازی حکملری

جمعه مصرداغنه درست بولوب، مصر بولغان یرلرده واجب بولماس، مصر: اش باشنه قویلغان دین اشنده اش باشقاروچی عالمی، همه نظام اشن قاراوچی کمسه‌لری بولوب، هیچ کمنی اورنسز جبرلتلمز جبرلوچی حکم آستونه کرب تیوشلی بولسه عیبلنردای بولغان اورن مصر دیو آتالور. بس بزنك روسیه یورطنده مسجد وامامی بولغان آول‌لارنی جمعه اوقی تورغان اورن بولولارنده شك یوقدر.

جمعه اوقتوچی کمسه نظام طرفندان رخصت بیرلمش کمسه بولمق تیوشلیدر، شونکا کوره وقتلی غنه بولساده اوکازی آلنغان اماملارنك جمعه اوقتولاری درست بولماس بس آندی آول خلقی جمعه اوقومی اویلرنده اویله اوقوسالارده درست بولور چیت آولغه بارو واجب بولماس.

جمعه‌نك شرطلاری

اوّل اویله وقتی کرمکدر، بس اویله وقتی چقسه درست بولماس. ایکنچسی: فرضدن الك خطبه اوقومقلقدر.

خطبه

امام یوقاری اورنغه منب خطبه اوقور ، خطبه سنده الله تعالی نی ذکر ، پیغمبر وصحابه لرگه صلوات وترضیه لر بولوب تنکلاوچیلارغه وعظ بولمق کرکدر ، وعظنی تنکلاوچیلار آنکلاماسه خطبه سی وعظسز بولوب سنتی قالغان بولور ، شونکا کوره خطبه سنده وعظنی عربچه اوقوب ، یانیسه برده وعظ اوقومیغنه ، خطبه نی تمام ایتکاچ ، هر قومنك اوزتلنده وعظ ایتمك سنتدر . ایکی خطبه آراسنده آزغنه اوتورمق تیوشلیدر ، صحابه لردن الوغلاری : ابوبکر ، عمر ، عثمان ، وعلی رضی الله عنهم لری ایکنچی خطبه ده اوقومق تیوشلیدر .

اوچنچی شرط : جماعت ایله اوقومقدر : آز بولغانده امامدن باشقه ایکی یااوچ کمسه بولمق کرکدر ؛ جمعه نك ایکی رکعت فرضنده امام قراءتنی قچقرب اوقور ؛

جمعه نمازی : مسافرگه ، خاتونلارغه ، باروغه کوچی یتمکان یایتسه ده زور مشقت بولورلق بولغان ، خسته گه ، صبیگه ، خواجه ده بولغان قلغه ، صوقرغه واجب بولماسدر ، اگر بو کمسه لر جمعه گه باروب امام ایله اوقوسالار اوستلرندن فرضی توشار ، مسافر ، قل وخسته کمسه لر جمعه گه بارسالار امام بولمقلاریده درستدر .

بر کمسه عذرسز جمعه گه بارمیچه اوینده اویله اوقوسه ، اگر جمعه اوقولودن الك بولسه مکروه بولساده ، درست بولور . اما جمعه اوقولغاندن صوك اوقوسه درست بولور . بر کمسه اوینده اویله نی اوقوبده صوکره جمعه گه بارونی تلاب بارغه چقسه امام اعظم قاشنده بارو ایله اویله سی بوشقه چغار ، بس باروب جمعه گه الگورمسه امام اعظم قاشنده یانکادن اویله اوقو تیوشلی بولور . اما امام ابویوسف ایله امام محمد ایته لر : باروغه چغو ایله اویله سی بوشقه چقماس . اگر باروبده امام ایله جمعه اوقوغه کرشسه اویله سی بوشغه چغاردیلر . ـ عذرلی بولوب

جمعه واجب بولمغان کمسه‌لر یاتوتقونده بولوب جمعه‌گه بارا آلموچیلر اویله فرضن جمعه اورننه جیولوب جماعت ایله اوقومقلاری مکروه بولور. بر کمسه جمعه‌گه باروب امامنی فرضنك بر آزن اوقوغان تابسه، اگر اوقوب بتمرمگان یاسلام بیره تورغان وقتقه یتمگان بولسه، نیت ایدب امامغه ایارده قالغانن امام تمام ایتکاندن صوك اوقور.

امام جمعه کون خطبه ایچون منبرگه منسه هیچ کم‌گه سویلشونماز اوقو درست بولماس، جمعه‌کون جمعه وقتی کرو ایله صاتو آلوحرام بولور صاقلانمق کرك: جمعه وقتنده صاتلغان نسته‌نك آقچاسی، آلنغان نسته‌نك اوزی، حرام بولوب برکتسز بولور. امام منبرگه کیلوب اوتورغاچ مؤذن اذان ایتورده، امام، خطبه‌سون اوقوب توشکاچ مؤذن اقامت ایتوب فرضغه کرشرلر. امام خطبه‌سون تمام ایتوگه مؤذن اقامت ایته باشلار، همده امام محرابغه کیلوب یتو ایله هرکم تورمق تیوشلی بولور، گرچه مؤذن حی علی الصلوه‌گه یتمگان بولسا ده.

ایکی عید نمازلاری

هریلده ایکی عید باردر، بولارمسلمانلارنك زور بایراملریدر. برسی رمضان عیدی (عید الفطر) دیورلر، وبرسی قربان عیدی (عید الاضحی) دیلر.

مسلمان حسابنده بولغان آیلار

هریلده اون ایکی آی باردر اسملری:

محرم، صفر، ربیع الاوّل، ربیع الآخر، جمادی الاولی، جمادی الآخره، رجب، شعبان، رمضان، شوّال، ذوالقعده، ذوالحجه، درلر.

مشهور بایراملر

(محرم‌نك اوّل کونی یل باشی بولمق ایله بایرام‌در. اونچی کونی عاشورا بایرامیدر.

(ربیع الاوّلنك اون ایکنچی کیچی مولد کیچی ، کونی مولد کونیدر، مولد = رسولمزنك توغان وقتی بولغان کیچ وکون دیمکدر. شوکا کوره بوکیچ وکون زور بایرامدر،

رجبنك اوّل پنجشنبه کیچی رغائب کیچه‌سی جمعه کونی، کونیدر، رغائب رسولمزنك آناسی قارننه بالالق اورننه توشکان کونیدر،

ـ رجبنك یکرمی یدنچی کیچه سی معراج بایرامیدر، معراج رسولمزنك بر کیچده الله تعالی‌نك بیورغی ایله کوب اورونلارنی کورب یرگان وکوکه منگان کیچیدر.

ـ شعبان‌نك اون‌بشنچی کیچی براءت بایرامیدر، براءت الله‌تعالی‌نك عرشده‌گی یللق حکملری آلماشدرو کونیدر، کیله‌سی اون بشنچی شعبانکه قدر بولاچق اشلر بیلکولنب عرشده یازلوب قویولور، کملر توواچق کملر اوله‌چك کملر بایاچق کملر فقیرلنه‌چکدر.

ـ رمضان آیینك یکرمی یدنچی کیچه‌سی قدر کیچه سیدر، قرآن شریف ایندرلو ایچون دنیا کوکنه‌ایندرلمشدر .

ـ شوّال‌نك برنچی کونی عید فطر کونی بولوب اوچ کون بایرامدر،

ـ ذوالحجه‌نك اوننچی کونی عید قربان‌بولوب، اوننچی ، اون برنچی اون ایکنچی کونلری بایرامدر. بوسویلنکان بایراملرده مسلمان کمسه‌لر بایرام ایدب اشلرندن یال ایتمك کورکام اشدر، مدرسه لرده درسلر بولماس همده بازارلارده کیبتلر آچلماس.

رمضان عیدی

رمضان عیدی کونی عیدکه چغودن الك تاکدن صوك آشاب ایچوب چغو مستحبدر ، عید ایچون غسللنو، خوشبوی سرتنو ، کیومینك ایك یاخشیسون کیو سویکلی اشدر، بوعیدکه بارغانده یولده تمغرب تکبیر ایتولمس ، عید آلدندان نفل نمازی درست بولماس مکروهدر، عیدنك وقتی قویاش چغوب کوتارلودن توشکه قدردر .

امام

امام ایله ایکی رکعت نماز اوقولور: اوّل رکعتنده افتتاح تکبیرندن صوك اوچ مرتبه قوللارنی یباره یباره تکبیر ایتوب، صوکره امام فاتحه وسوره اوقوب رکوع ایدر. ایکنچی رکعتنده ایك الك قراءت اوقوب، قرائتدن صوك اوچ تکبیر ایتوب دورتنچی تکبیر ایتوایله رکوع ایدر، اوچسی واجب، دورتنچسی رکوع ایچون سنتدر. عید تکبیرلرنده قوللارنی قلاقغه کوتارلور. نماز صوکی امام ایکی خطبه اوقور؛ فطره صدقه سینك فضیلتن سویلر؛

امافطره کمدن چغا، کملره بیریله کمدن چقمی، اوزندن فطره چغاردی کمسه‌گه فطره‌نی بیرو یارامی بولارنی امام بولغان کمسه هر قایوسون عید که قدر بیررآتنا الك سویلب خلقغه بلدرب قویماق تیوشلیدر، چونکه فطره صدقه‌سون عید که قدر بیرب بترمك تیوشدر، بس عیدده فطره صدقه‌سون اویرتو، اویرتو بولماس. چونکه عیددن صوکغه قالدرو مکروهدر. هرکم عیددن الك بیرب بتورمك تیوشدر.

برکمسه عید که بارا آلمی قالسه اورننه قضا یوقدرشول کیی بتار.

عید ایچون آی کورو

کون بولوتلی بولوب، کیچدن آی کورلمسه، بلکه ایکنچی کون توشدن صوك آی خبری بلنسه امام عیدنی ایکنچی کون توشکه قدر اوقور، چونکه توشکدن صوك عید وقتی چغادر. اگر رمضان عیدنده ایکنچی کونده برعذر ایله عید اوقولمی قالسه، آندان صوك اوقومق درست بولماس.

قربان عیدی

قربان عیدی ایچونده غسللنو خوشبویلانو یاتکا کیوملرن کیو سنتدر. اما تاك آتودان عیددن چغوغه قدرلی آشامی تورو مستحبدر. عید که بارغانده یول بویونده تکبیر ایتوب بارولور. اما باروب یتکاچه ایکی اوچ یرده‌گنه توقتاب تکبیر ایتو مستحب توکلدر، بلکه بارا بارا برتوقتامی تکبیر ایله تمقروب بارو مستحبدر. رمضان عیدنده‌گی کبی

ایکی رکعت نماز اوقوب صوکنده قربان بوغازلاو ثوابن سویلر، اما قربان کمگه تیوش، کمگه تیوشلی توگل نیندی حیوانلار یاری نیندیلری یارامی بولارنی عیددن بر آی الك برجمعه ده سویلمك تیوشلی چونکه هر کمنك یورطی تولو قوی صارق یاصیری یوقدر. بلکه بزنك بوطرفده یوزگه برکشیده اوز صارغن چالماس هر قایوسی صاتوب آلوب، صویار بس صاتو آلو ایچون آلدان بلوب آلدان آلق کرك، چونکه عیده گنه قربان سویلنسه چالو تیوشلگن بلکان کمسه لر چالاسیلاری کیلسه ده قایان آلسون عیدکون بازار بارمی؟ بولساده یراقدر، شونکا کوره برآی الك سویلب بلدرتلسه آلدان آلب آشاتوب سیمرتب قویارلار. عذر ایله قربان عیدن اوچ کونگه قدر اوقودرست بولور، اما دورتنچی کونگه قالسه یاراماس.

تکبیر تشریق

بونکبیر هر بر فرض نماز صوکنده فچقرب ایتلور، عرفه کون نك ایرته نمازندن باشلاب، عرفه کون بش نمازده، اوننچی ذوالحجه بش نماز، اون برنده بش نماز، اون ایکسنده بش نمازده، اون اوچنچی کون ایرته اویله ایکندی اوچ نماز صوکی بس باری یکرمی اوچ نماز صوکی ایتمك واجب بولور.

تکبیر تشریق: (اَللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَرُ اَللّٰهُ اَکْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْدُ) دیو بر مرتبه ایتودر.

استسقا نمازی

هوالار اسسیلنب بولورغه تیوشلی وقتلارده یغمورلار کیملوب، صوسزلق جفالی باشلاسه خلق جیولوشوب الله تعالی دن یغمور صوراب دعا ایتودر، ایکی رکعت امام ایله نماز اوقوب، صوکنده خطبه اوقو، صوکره قبله غه

قارشو

قارشو بولوب دعا ایتوده ضرر لی بولماس. اما استسقا یوقسه گناهلردن توبه ایدب هر کم یالغز یالغز دعا ایتوگنه در.

تراویح نمازی

یسیع نمازینك سنتن اوقوغاندن صوك خلق امام ایله ایکشر ایکشر، اون تابقر ایکی یکرمی رکعت نماز اوقورلار، هر بر دورت رکعت صوکی دورت رکعت اوقور قدر اوتورب اوتکارلر. عادتلرینه قاراب بو اوتورولارده براش قلورلار، قای یرلرده قرآن، قایوسنده نماز وقایوسنده تسبیح اوقورلار. اما اوتورولاری دورت رکعت اوقوقدر بولسون صوکره یکرمی رکعت تمام بولغاچ وترنیه جماعت ایله اوقلور. رمضاندن باشقه وقت وتر جماعت ایله اوقلماس.

صلوة الخوف، قورقو وقتنداغی نماز

کوب کشی بر یرده بولغانده بر قورقنچده بولسالار، همه سی بر یولی نماز اوقورغه کرشسه لر قورقلمش دشمانلاری کیلوب باصو احتمالی بولغانده: امام کمسه بوکوب خلقنی ایکیگه بوله‌ر برسون دشمان یولینه قاراتور ایکنچیلرن شولار آرطنده قلوب بولار ایله بر رکعت نماز اوقورده، بولار ایکنچی سجده دن صوك تگیلر اورننه باروب آنلار کیلوب آنلر ایله ینه برنی اوقورده، بولاری ایله اوقوغاچ امام تشهد اوقوب سلام بیرر اما بولار سلامسز کیتوب تگیلر کیلورده اوزلری آیرم آیرم قالغان بر رکعتن اوقورلار، بولار تشهد ایله سلام بیرب قالغانلاریه بولارکبی اوقوب سلام بیررلر. اگر امام مقیم بولسه دورت رکعتلی فرضده هر ایکی طائفه ایله ایکشر رکعت اوقوب تمام ایدر. اخشامده برسی ایله ایکنی ایکنچسی ایله برنی اوقور. اگر بولای جیولوب اوقوده ممکن بولماسه کوچلری یتکانچه اوقورلار.

میت وجنازه نمازی حکملری

بر کمسه اولسه ایچون یغولسه، اوك یاغنه یاتغزب یوزن قبله که قاراتولور

همده شهادت كلمه‌لرن تلقين[2] ايديلور ، كلمهٔ شهادتلر : اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله ، درتقديريتوب تنندن جانى چقسه يانكاغن كوتاريب بيلنور ، آغزى آچلماسون ايچون ، هم كوزلرى يومدريلور ؛ يوو وقتى يتوشدكده براسكاميه كبى نسته‌گه قويوب ، كيوملرن صالدرغانده عورت برينه چوپرك قابلارلار . نماز طهارتى كبى طهارت تزتلور ، اما آغز بورنغه صو آلدرلماس ، طهارت تمامى صوكنده تننه صوقويولور . اگر خوش ايسلى نسته‌لر تابوممكن بولسه يووده آقتوق قاتنده خوش ايسلى نسته ايله قايناتولغان صو ايله يوولور . صوكره صول ياغى اوزه ياتقزوب اسكاميه‌گه تيگان يرلرينه صو ايرشدرلور ، صوكره اوكنه ياتقزب . قصقاسى تننده هيچ يرن قورى حالنده قالدرتلماس . صوكره اوتورتوب قرصاغن آقرنلق ايله صپورولور ، اگر شوندن صوك ايچندن بررنجس چقسه شول يرنگنه يوارده يانكادن غسللندرو تيوش بولماس ، صوكره تننى برنسته ايله قروتولور ، صوكره كفنلرينه ياتقزولور ، ايسلى مايلارنى باش ومانكلاينه سرتلور ؛ صوكره كفن ايديلور .

كفنلهو

ايرلرنى ،، ازار ، قميص ولفافه ،، اوچ كيوم ايله كفنلندريلور ؛ اگر بولاردن اوچيسنده كفنلنمى ايكسى ايله‌گنه كفنلنسه درست بولور ؛ لفافه طشقى كفندر ، آنى چلغاغانده ايك الك صول ياغن صوكره اوكن قاپلارلار ، اگر كفن‌نك تارالوندان قورقلسه بيلب قويولور ،

اما خاتون كمسه‌لر ،، ازار ، قميص ، خمار ، خرقه هم لفافه ، بش كيوم ايله كفنلنلور ، اوچ ايله تمام ايتسه لرده درست بولور . خاتونلارنك طلوملارى كوكرك اوستلرينه صالندرولور ، ميت‌نك صاچن صقالن تارالماس ، طرناقلارن كيسلمس ؛ كفنلرگه ايسلى مايسرتلور ؛ اوشبو روشده يووب كفنلب تمام بولغاچ جنازه نمازى اوقلور .

(٢) تلقين قلاغنه صالو معناسنده‌در ، برده ايت ديو كوچلميگنه يانده ايتوب تورولور .

جنازه

جنازه نمازی

امام بولوچی برنك بویورتده محله امامیدر ، اگر محله امامی بولماسه ، اوکازلی مؤذندر ؛ اگر اولده بولماسه بارده عوام بولسالار ، میت‌نك ولی‌سی امام بولور ، ولی امام بولمغانده صفلارنك ایك آرتنداغی سنده تورر ، برمیت جنازه اوقلمی کوملسه ، قش کونی بولسه اوچ کوندن الك قبرینه اوقومق جای بولسه یدی کوندن الك قبرینه اوقومق درستدر ، امام میت‌نك کوکرگی توغروسنده تورر .

نماز اوقومغانده نیتلب تکبیر افتتاح ایدرده ، قولون باغلاب ، ثنا اوقور ، صوکره قولون باغلاغان کیونچه بر تکبیر ایتوب ، صلوات اوقلور ، تشهد صوکنده اوقولا تورغان صلواتنی اوقو آرتقدر ؛ صوکره ینه بر تکبیر ایتوب : اوزی ایچون ، میت ایچون ، باشقه مسلمانلر ایچون دعا ایدرلرده ، ینه بر تکبیر ایدب سلام بیررلر . رکوع سجده یوق قوری قیامده غنه تورلار . جنازه نمازنده اوچنچی تکبیردن صوك اوقولا تورغان دعانی عربچه بلوچی عربچه اما بلموچی اوزتلنده اوقور ، معناسنی بلمگان کمسه عرب سوزلریله دعا ایتو فائده‌سز اشدر . عربچه بولغانده ،

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَاُنْثَانَا اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاَحْيِهِ عَلَى الْاِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْاِيمَانِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي اِحْسَانِهِ وَاِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ،

در . اگر میتمز صبی یا مکلف بولمغان بالغ بولسه ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهُ لَنَا اَجْرًا وَذُخْرًا وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا بِرَحْمَتِكَ الخ دیو دعا ایدیلور .

میتنی کوتارب بارغانده آشغوبراق بارورلار ، اما یوگرمسلر ، قبری یاننه یتسه‌لر کوتاروچی‌لر میتنی قبریاننه‌مویلنلرندن قویوغه‌قدر هیچ کمگه ، اوتورماوسنت ، واوتورو مکروهدر ، امامیت یرگه کوتاروچیلر مویلنندن قویولسه‌اشی بولمغانلارغه باصوب تورولاری مکروه بولور ؛ قبر ایچنده لحد قلنور ، لحدده میتنی قبله‌غه قارشوقویولور ؛ لحدگه قویغانده قویوچی «بسم الله وعلی ملة رسول الله» دیور ؛ کفن‌باش باشدان بیلنکان بولسه چیشار ، لحدنك آغزن چی کیرپچ یاقامش یاتاقتاایله طمالانور ؛ صوکره کوملور ، قبرنك اوستی توشم کبی قلنماس ، بلکه اوچلاندرب قالدرولور . بربالاتوغاندن صوك ترکلك بیلگوسی بولغان اشنی قلسه ، یلاو ، سلکنولر کبی ، اول بالاغه اسم قویلور ، اولسه کفنلندریلور ، جنازه اوقولور ؛ اما توغاندان صوك ترکلك بیلگوسی بلنماسه ، برچوپرکه تریلورده جنازه نمازی اوقلماس ؛

شهیدلرنك حکمی بیاننده

مؤمن بولمغان کمسه‌لر برمؤمننی اوترسه . یاینارالی حالنده صوغش اورننده تابولسه . یامسلمانلار ظلم ایدب اوترسه‌لر بواوترولری ایله دیت تولوتیوشلی بولماسه بوکمسه شهید بولور .

موندی کمسه یوولماس قانی ایله کوملور ، اما کفن‌لنب جنازه اوقولور ؛ جنب ایله‌صبی شهید ایدلسه امام اعظم یوولور ، امام ابویوسف ایله امام محمد یوولماس دیدیلر . شهیدنك تننده‌گی قانیده یوولماس ، اوست کیوملریده صالدرلماس ، باری قالون کیوم ، باشلق ، چیتوك ، هم قراللاریغنه صالدریلور ، برکمسه شهیدلك سببی بولغان اولوگه یاقنلابده برآز وقت عقلی بولوب اولمی تورسه ، آشاسه ، ایچسه یادارولانسه بوکمسه‌لریوولورلار ، برکمسه شریعت حکمی ایله اوترلسه حد یاقصاص ایچون بوکمسه یوولورده جنازه‌ده اوقلور .

آزغن

آزغن كمسه‌لردن يول تالاوچى ، اوغرى كبى كمسه‌لر اوترلسه‌لر يوولماس‌ده جنازه‌ده اوقولماس .

كعبه‌ده نماز اوقو

كعبه ايچنده نمازنك فرض ونفليده اوقولمغى درستدر ؛ كعبه ايچنده اوقغانده دورت طرفقه قارابده نماز اوقو درستدر ؛ هجگه بارغان كمسه‌لر ، كعبه‌ده نماز اوقورلار .

تيمم

صوتابمغانده هم صوتابو اميدى بولمغانده طهارت اورننه تيمم ايديلور ؛ يانوب يومشامى تورغان هم كول بولمى تورغان نسته‌لر ، توفراق كبى‌لرايله تيمم ايتو درستدر . تيمم ايچون ايك الك ايكى قولون يرجنسنه صوغارده يوزينه مسح ايدر ، صوكره ينه برصوغب ايكى قولينه ترسكلريله مسح ايدرده اش تمام بولور . شول عاجزلكده طهارت وغسل اورننده تورر امانيتلب قلو فرضدر . صو بولا توربده يتوشمسلك بولغانده عيدايله جنازه نمازى ايچون تيمم درستدر .

واجب صدقه‌لار

زكات ، عشر ، فطره وقربانلر ؛ بايلغى اولغان كمسه‌لر ماللارندن فرق الوشندن برالوشن هر يلده برمرتبه فقيرلرگه بيررلر .

زكات

نصاب ، هر بر كرك يا راقدان آرتوب بوروچى ده بولمى ، يا بولسا ده نصابدن كيمترلك بولماسه ، بوكشى فقيرلكدن چغار ؛ شول كمسه‌دن زكات چغو ايچون نصاب كرك همده شول نصابنى قوللانغاندن بر يل اوتمك كركدر . هر برمالنك اوزينه كوره نصابى باردر ؛

مسلمان ، بالغ عقللى بولوب قللقده بولمغان كمسه‌نك نصابى بولوب تلاگانچه تاراتوغه ايركلى بولغانندن بريل ايلنگاندن صوك زكات چغار ؛ صبى ، مجنون ، مكاتب‌لرگه زكات واجب بولماس ؛

بر کمسه‌نك بوروچی بتون مالی قدر بولسه بوکمسه‌دن زکات چقماس ؛ اما بورچدان آرتقانی نصاب قدر بولسه چغار ؛
تورو ایچون بولغان یورطلارده ، تن کیوملرنده اوی اسبابلرنده آتلانو ایچون کیرك آتلارده ، خدمت ایچون بولغان قللارده ، اشنه کرك بولغان قوراللارده زکات واجب بولماس ؛ زکات ایچون نیت کرکدر ، شوکا کوره بیرگانده ، آیرغانده زکات ایچون بولونی نیت ایتمك کرکدر . اگر براو بتون مالن توتوب خدا یولنه بیرسه زکاتی نیت ایتماسه ده اوستوندن توشر .

صییردن صدقه

صغرنك نصابی اوتوزدر ، اگر بر کمسه‌نك صغری اوتوز باش بولوب یل‌نك کوبراك وقتنده یرده‌گی اولنلر ایله توبوب اوتکارسه ، شول روشده اوتوز بولغانینه یل تولسه بر یاشدن اوزغان بر توش بوزاو یاشوندی بر اوگز بیرمك تیوشلی بولور ؛ ایندی قرق بولوب یل تولسه ، ایکی یاشلك بر بوزاو بیرر ؛ اگر قرقدان آرتسه آلتمشغه قدر قرقغه تیوشلیدن تیوشنی بیریلور یعنی قرقغه ایکی یاشلك ایدی بس قرق برده ایکی یاشلك‌نك قرق الوشدن بر الوشی ، قرق ایکیده ؛ قرق الوشندن ایکی الوشی آلتمشغه قدر ؛ مثلا ایکی یاشلك طانا یکرمی صوم تورسه ، قرقغه یکرمی صوم بیرلگان بولوب آلتمشغه بارغانچه بولای بیریلور : مثلا ایکی یاشلك یکرمی صوم بولغانده

باش	صوم	تین	باش	صوم	تین
قرقغه	یکرمی	—	٥٠	٢٥	—
قرق برگه	یکرمی	ایللی	٥١	٢٥	٥٠
قرق ایکیگه	٢١	—	٥٢	٢٦	—
٤٣ گه	٢١	٥٠	٥٣	٢٦	٥٠
٤٤ گه	٢٢	—	٥٤	٢٧	—
٤٥ گه	٢٢	٥٠	٥٥	٢٧	٥٠
٤٦ گه	٢٣	—	٥٦	٢٨	—
٤٧ گه	٢٣	٥٠	٥٧	٢٨	٥٠
٤٨ گه	٢٤	—	٥٨	٢٩	—
٤٩ غه	٢٤	٥٠	٥٩	٢٩	٥٠
			٦٠	٣٠	—

بو امام اعظم قاشنده اما امام ابویوسف ایله امام محمد قاشنده قرقدن آرتوب آلتمشغه تولغانچه بر نسته‌ده آرتماس. آلتمشغه تولغاچ = ایکی برر یاش تولغان بوزاودر. یتمشکه قدر.

یتمشدن سکسانگه قدر = بر ایکی یاشلك تانا ایله بر بر یاشلك بوزاودر.

سکساندن توقسانغه قدر = ایکی ایکشر یاشلك تانادر.

توقساندن یوزگه قدر = برر یاشلك اوچ بوزاودر.

یوزگه تولغاچ = ایکی برر یاشلك بوزاو ایله بر ایکی یاشلك تانادر.

شول روشده آرتقان هر بر اونده بر یاشلکدن ایکی یاشکه قدر آرتور یعنی یوزده اونده = ایکی ایکشر یاشلك وبر بر یاشلك بولور، هر بر اون ایچون بر بر یاشلك آرتدریلور. صحرا صغری ایله قولداغی صغر زکات حقنده بردر.

صارق وقوی زکاتی

بولارنك نصابی قرقدر، قرقغه ایریشب یل ایلنسه، ایتولکانچه یلنك کوبرگن باصو وقرده آشاب تویونسالار، قرقدن یوز یکرمیگه قدر هر یلده بر باش بیریلور.

بس یوز یکرمیدن بر آرتسه ایکی یوزگه قدر ایکنی بیریلور.

موندان آرتسه اوچیوزگه قدر اوچنی بیریلور،

دورت یوزگه یتسه دورت باش بیریلور.

صوکره هر بر یوز ایچون بر باش بیریلور، کچه‌ده شول حسابدندر. یعنی قوی صارق کچه وبونکا اوخشاغان کچك حیوانلار هر برسیده بر حکمده‌در .....!

آتنك زکاتی

آتده نصاب یوق. بر کمسه‌نك آیغرلی بیه‌لی قاتوش یا بیه‌لر یکنه بولسه یلنك کوبرگن قرده تویوب، یل ایلنسه، هر بر آت ایچون بر آلتون بیرر، یایسه بها قویدرب، هر بر ایکی یوز درهم (اوتوز صوم) دن بش درهم (یتمش بش تین) نی بیرر؛

قورى آيغرلاريغنه بولغان كمسه‌دن (امام اعظم قاشنده) زكات چقميدر .
امام ابويوسف ايله امام محمد آتدان برده زكات يوق ديلر .
قاچر وايشاكده زكات يوقدر . مگر سوداسى شولار ايله بولسه چغار .
قورى قوى بالاسى ياتوه بالالارى يابوزاولاردان زكات چقماس .
اگر زورلار ايله قاتوش بولسالار چغار .
براودن ايكى ياش تولغان تانا تيوشلى بولسه اما حيوانلارى آراسنده آندى ياشده گسى بولماسه ، زكات آلوچى ايركليدر تلاسه زورراقنى آلورده آرتغنه آنچه قايتارر ، يايسه بر ياشلكنى آلورده كمنه آنچه اوستاتر .
زكاتده هر مالنكده تورا تورغان بهاسون حسابلب آنچه بيرو درستدر .
خدمت ايچون بولغان حيوانلاردن ، يايسه يلنك يارتوسون اويده آشاتولا تورغان حيوانلاردن زكات يوقدر .
زكات آلوچى آلغانده تيوشلينك ايك ياخشيسنده وايك يماننده آلماس بلكه اورتاچاسون آلور ؛ براونك يل باشنده نصابى بولوب ، يل اورتاسنده فائده لنوب آرتسه آنى نصابنه قوشوب شوندان زكات بيرر . اما نصابى نيغدى مال ـ آرتقانيده شوندى بولسون .
يلنك بارمن يا آرتغراغن اويده تويوچى حيوانلاردن زكات چقماس .
زكاتنى واجب ايتوچى نسته نصابدر . بس براونك مالى يل تولغاچ يوقغه چقسه نصابى قالسه هلاك بولمغانده كوبمى واجب ايدى شولقدر بيرر بو امام اعظم ايله امام ابويوسف قاشندادر . اما امام محمد ايله زفر بن هذيل : زكاتنك واجب بولقى نصابده هم آرتغنداده ، بس براونك نصابدن آرتقانى هلاك بولسه قالغان قدرندنكنه بيرمك تيوشلى بولور ديلر .
براوگه مالندن زكات واجب بولغاندن صوك مالى بتونلاى يوقغه چقسه اوستوندن فرض توشار .
نصابى بار كمسه بريلنقن آلدان بيرب قويسه يا ايكى نكن يا آرتقنقن آلدان بيرسه درست بولور .

كمشدن زكات

كمشنك نصابى ايكى يوز درهم (اوتوز صوم) در . براونك تيوشلى حاجت

نسته قوندن

نسته‌لرندن آرتقان اوتوز صومنه‌یل ایلنسه بش درهم (یتمش بش تین) زكات واجب بولور . اوتوزدن قرق درهمگه تولغانچه بر نسته‌ده تیوشلی بولماس، قیچان قرقغه‌تولسه ، بردرهم آرتدرر . صوكره هر برقرق درهمده بردرهم بیرب بارر امام اعظم قاشنده اما ایکی امام : ایکی یوز درهمدن آرتقاچ ، ایکی یوز درهم حسابینی بیرردیلر .

یعنی اوتوز صومدن یتمش بش تین ایدی ، یعنی اوتوز صومغه یتمش بش تین بیرگانده صومنه ایکی تین یارم ایدی بس مونداان آرتساده هر صومنه ایکی تین یارم آرتدرر .

نتاك كورساتكان جدولدن بلورسز :

امام اعظم رحمه الله تعالی سوزی بوینچه كمش زكاتی

درهم دن	بچه درهم	زكات صوماسی صوم ایله	بیروی تیوش بولغانی صوم ایله		درهم	درهم	صوم	صوم	تین
٢٠٠	٥	٣٠	٧٥	امام اعظم قاشنده	٨٤٠	٢١	١٢٦	٣	١٥
٢٤٠	٦	٣٦	٩٠	قرق درهمدن كمده	٨٨٠	٢٢	١٣٢	٣	٣٠
٢٨٠	٧	٤٢	١-٥	زكات یوق یعنی	٩٢٠	٢٣	١٣٨	٣	٤٥
٣٢٠	٨	٤٨	١-٢٠	براونك نصابدن	٩٦٠	٢٤	١٤٤	٣	٦٠
٣٦٠	٩	٥٤	١-٣٥	صوك ٣٩ درهمی	١٠٠٠	٢٥	١٥٠	٣	٧٥
٤٠٠	١٠	٦٠	١-٥٠	آرتوب یل ایلنسه					
٤٤٠	١١	٦٦	١-٦٥	ده امام اعظم قاشنده					
٤٨٠	١٢	٧٢	١-٨٠	٣٩غه یوق ، اما					
٥٢٠	١٣	٧٨	١-٩٥	امام ابو یوسف ایله					
٥٦٠	١٤	٨٤	٢-١٠	امام محمد كوبمی					
٦٠٠	١٥	٩٠	٢-٢٥	آرتا شوندان					
٦٤٠	١٦	٩٦	٢-٤٠	بیریله دیلر .					
٦٨٠	١٧	١٠٢	٢-٥٥						
٧٢٠	١٨	١٠٨	٢-٧٠						
٧٦٠	١٩	١١٤	٢-٨٥						
٨٠٠	٢٠	١٢٠	٣صوم						

امامین سوزینه كوره كمش آلتونده زكات مالنك قرقدان برندن بولادر بس یوز صومدن زكات بیرونی تلاساك یوزنی قرقغه بوله‌مز سكسان صومدن ایكی قالغان یكرمیده قرق یوق بس یكرمنی ایكیكه بولسك ایلی تین بولاده هر یوز صومدن ٢ صوم ایلی تین بولوب منكگه یكرمی بش صوم ایكی منكگه ایلی صوم اون منكگه ایكیوز ایلی صوم قرق منكدن برمنك یوز منكدن ایكی منك یارم بولور .

امام ابو یوسف ایله امام محمد سوزنچه بر صوم آرتساده ایكی تین یارم بیریلور .

كمشده آلتونده قاتوشقان نسته‌لر اوزلرندن آرتق بولماغانده يعنى كمش آلتون قاتوشقان نسته‌لرندن آرتق بولغانده اوز حسابلرنچه بيريلور . اما قاتوشقان نسته‌لرى آرتق بولسه قيمتى نصابكه ايرشوايله گنه بيريلور. آلتون ايله كمش قورى اوزلريگنه آقچا ياصاغانداده، باشقه نسته ياصاغانداده ايكنچى نسته قاتوشماغانده ياصاب بولماس ، پروبى شونكا كوره صوغلور، مثلا كمش ٨٦ پروبى بولا مونك معناسى يوز الوشدن ٨٦ سى كمش ١٤ الوش ايكنچى نسته قاتوشقان ديمك بولادر .

آلتون زكاتى

آلتون نصابى يكرمى مثقالدر ، اگر نصاب بولوب يل ايلنسه يارنى مثقال زكات چغار ، نصابدن آرتقانده امام اعظم قاشنده هر بر دورت مثقالنه درهمنك يدى الوشندن بر الوشى آورلغى آلتون بيريلور . امادورت مثقالدن كمنده زكات يوقدر .

امام ابو يوسف ايله امام محمد نصابدن كوبمى آرتساده قرقدان برن بيريلور ديلر .

صوغلماغان آلتون كمشده ، ماتورلق ايچون بولغان (بلازك ، بالداق وباشقالارده) همه آلتون كمش صاوتلارداده زكات باردر . براونك بر صوم آلتمش تين لك بالداغى بولسه قرقدان برى (دورت) تين زكات چغار ،

سودا مالى زكاتى

آلتون كمش حسابى ايله نصابغه يتارلك بولغان تاوارلاردن زكات چغادر . تلاسه‌نيندى مال بولسون ، سودا مالندان زكات بيرگانده فقيرلرگه قايو نسته فائده‌ليرك ، شول نسته‌نى بيريلور . مثلا براو كتاب ايله سودا ايتسه چغاچق قدرن حسابلرده زكاتنه آنچه بيرر .

يل باشى ايله آقتوغنده نصاب سلامت بولسه يل اورتاسنده كمب توروى اشكه آلنماس يعنى زكاتنى اول حساب ايله بيرلمس .

نصاب توتورو ايچون امام اعظم قاشنده تاوار قيمتون آلتون كمشكه

قوشو

قوشو ، آلتون قیمتن کمشکه قوشو تیوش ودرستدر . مثلا براونك سودا مالی یارتی نصاب آلتون کمشی یارتی نصاب بولسه باروسی بر نصابغه صانالوب نصاب ایاسی بولور .

امام ابویوسف ایله امام محمد آلتون نی کمشکه قوشوده قیمتن حسابلب قوشو یارامی صان ایله قوشولا دیلر . یعنی براونك کمشدن یارتی نصاب یوز درهمی بولسه آلتوندان یارتی نصاب اون مثقالی بولسه بولار برنصاب بولا قوشو یاری ، امابراونك کمشدن یارتی نصاب یوز درهمی بولوب آلتوندن یوز درهم بهاسنه تورا تورغان بش مثقال آلتونی بولسه بو بتون نصاب بولمی دیلر .

ایکن هم یمشلرنك زکاتلری

امام اعظم حضرتلری : یرنك چغارغان نسته سنده عشر واجب کرك آز کرك کوب بولسون همده کرك یغمور وکیرك قیوصوی ایله اوسدرلسون مگر اوتون ، قامش ، هم پچاندنگنه چقمی دیگان .

امام ابویوسف ایله محمد ایتهلر : بریل برده دارو قلمی توزه تورغان یمشی بولغان ایگندن باشقاسندن عشر یوق دیلر . اول توزوچیلر : آرش ، بورای ، صلی ، آرپا ، بغدای ، خرما ، قارا بغدای کبیلر . بوایگنلرنك نصابی بش وسق در ، هروسق یدی قداقده ایللی آلتی مثقالغه یاقن بولوب بش وسق اوتوز سکز قداق مقداری بولور . بس بوسویلنگان ایگنلردن اوتوز سکز قداق یا برپود مقداری بولسه عشر چغار ، صوغان ، صارمصاق کبی یاشاچه نستهلرده زکات یوقدر . برنگی یلغه توگل اون یلغه توزه در بس آندان عشر بیرمك کرك .

چیلا کلاب صوتاشوب صوغارلغان ایگندن عشرنك یارتوسیغنه چغاریعنی یکرمیدن بری چغا ، بالدان هم عشر چغا ،

بس بوعشر بابی بیك آچق بلندی هیچ کم یردن چقغان ایگوندن اون الوشندن برالوشن بیرمی توروب حلال رزق آشی آلماس . بس براو

اون پود آرش اوروب آلسه بر پوطن فقیرگه بیرسون. اون پوط برنگی آلسه بر پوطن بیرسون؛

واجب صدقه‌لر مصرفی

مصرفی صدقه‌نی آکا بیرو درست بولغان کمسه‌لردر.

واجب صدقه‌نی یدی تورلی کمسه‌دن باشقاغه بیرو درست بولماس. «فقیر» بر آز آشارینه بولغان کمسه «مسکین» برده آشارینه بولمغان کمسه؛ «عامل» مسلمانلار طرفندان عشر زکات آلورغه قویلغان کمسه؛ «رقاب» بر قلغه خواجه‌سی فلان قدر آقچا تابساك مندن آزاد بولورسن دیو یازو بیرلمش قل؛ «غارم» بورچلی کمسه بورچندان قتولورلق قدر بیریلور «من فی سبیل الله» خدا یولنده بر تین‌سز قالغان کمسه، حجغه باروب یاننده آقچه‌سی بتکان، یا مدرسه‌ده علم استاگانده آلوریری بولمغان شاکرد؛

«ابن السبیل» یولده آقچاسی بتکان اوینده بار وبای بولساده بیرلور، بوکشی وقتچه آلوب تورساده اوینه قایتقاچ آلغان قدرن فقیرلرگه بیرر اما بوزمان تلیغرام مرحمتنده اوینده آقچاسی بولغانلار زکات آلوغه محتاج بولماسلار؛ آیتده «مؤلفة القلوب» باردر، اسلام ضعیف وقتده اسلامغه ضرر کیتورمسنلر دیومنافقلردن اوتوز اوچ کمسه‌یه بیرلدی. اسلام قوّت تابوب آنلار توشرلدی ایسه‌ده حاضر زمان اسلامینه ضعیفلنب، اوقتوغه یالقاوخلفه وملالرگه «مؤلفة القلوب» آیتی ایله بای بولسالارده، بیرلسه برده ضرر بولماس. یعنی بر امام مکتب قارامی ایکان فقیر بولساده بیرلسون مکتب قاری ایکان توروشب جیکل ترتیب ایله اوقوتا ایکان بای بولساده تروشب اوقوتسون ایچون بیرلسون!....!

زکات بیروچی بوسویلنگان کمسه‌لردن بارسیناده بیرسه‌ده درست هم برسنه گنه بیرسه‌ده درستدر، اما دینگه خدمت ایتوچیلرنی قارارغه کرك. زکات ایچون کوپر صالو، مسجد صالو، همده مسلمان بولمغان کمسه‌گه بیرو یاراماس.

زکات

زکات بیروچینك اوزینه نفقه‌سی واجب بولغان کمسه‌لرینه بیروی درست بولماس : شونکا کوره آتاسنه باباسنه، ایرخاتوننه خاتون ایرینه بیرمسلر . اما خاتون ایری فقیر بولغانده بیرمکنده ضرر بولماس .

نصاب قدر، نیندی بولساده مالی بولغان کمسه‌گه واجب صدقه‌نی بیرو درست بولماس اگر بله توروب بیرسه بیروچینك اوستوندن توشمس بلوب آلوچی حرام آشاغان بولور.

چونکه الله‌تعالی مالنك قرقدان برن، ایگن‌نك اونندان برن بیرونی واجب ایتدی بایلار آرقاسنده آچ یالانغاچ فقیرلر توق بولسون دیو بس اوزنکی اوزینه یتوب تورا تورغان کمسه‌گه بیرو حرام بولور، فقیر حقن بایغه بیرگان بولور، آلوچیده فقیر حقن آلغان بولور. اوزی تورا تورغان یرده زکاتکه تیوشلی کمسه‌لر بولا توروب ایکنچی شهر یا آولغه زکات کوچرو یاراماس، مگر آنده فقیر توغانلاری بولسه یا اوزیرنده گیلرگه قاراغانده آنده خلق محتاجراق بولسالار کوچرو درست بولور .

فطره صدقه‌سی

فطره صدقه‌سی هر کمگه واجب بولماس ، بلکه کرك یاراق ، تورو ایچون اوی ، اوی اسبابی توشك یاصتق اوستونه اوزینه هم نفقه‌سی واجب بولغان کمسه‌لرگه کییم صالومی بولوب ، کسبنه کوره کرك یاراغی ، ایگنچی یایوکچی بولسه ضرور قدر آت آربا ، صوقا طرمه ، کبی هر نسته‌سی یتوش بولسه ، همده خدمتنه یرو ایچون خدمتچیلری بولسه شول کمسه‌نك آرتقان نصاب قدر مالی بولسه شوناردن فطره تیوشلی بولور ، اما موندن توبنراك فقیرراك کشیدن هیچده فطره واجب بولماس ؛ اگر براو اوزنده شولقدر بایلق بولمی توروب یا بوروچی بولا توروب ، یا بالا چاغا ایو جماعتنه یتوشمگان نسته‌سی بولا توروب فطره بیرسه شریعتده گناهلی وقیامتده سؤاللی بولور. اوستونه کیومی یوق، جیارگه توشاگی یوق ، اشلماسه اون کونگه آشارونه یتماس ، خاتونی یالانغاچ بالالاری یالانغاچ

یارتیلای آچ بو کمسه‌لر فطره بیرسه‌لر گناهلی بولورلار، گناهلی بولورلار؛
ای واجب بولغان کمسه‌لردن فطره آلوچیلار اویلاگز! بر مسلمان
قرنداشمز نادانلغی سببلی شریعت بلمی، الله‌دن قورقب واجب بلوب
آقتق ایگنن یا آقچه‌سون یا بورچقه آلوب سینکا صدقه کیتوره اوستنده
راتلی کیومی یوق، عید کونیده تویغانی یوق، نچك بو مسلمان
قرنداشنی برده آیامی تالیسز؛ انصاف ایدگز!.....!
آه، مسلمان قرنداشلر شریعت ماللی عملده کوچدن طش کوچلمی بلکه
بیك ایرکنلك بیره‌در، آلدانماگز، بیان ایدلگان قدر بایلغی
بولغانوگز اورگزدن بای ملالرگه آقتق صنق ایکمکگزنی ایلتماگز!!!.....!
ایتولگان بایلغی بولغان کمسه اوزینك قولنده بولغان فقیر کمسه‌لری
ایچون هر برسنه باش حسابندن تیوشلی قدر بیرر. کرك صبی کرك
بالغ بولسونلار. کرك روزه توتسونلار، کرك توتماسونلار؛
کمگه فطره واجب بولسه شول کمسه‌گه قربان چالوده واجب بولور،
فطره ایله قربان آرقه ایله قورصاق کبیدر برسی تیوش بولوب ایکنچسی
تیوش بولغان کمسه یوقدر. فطره هر کمنك عادتده آشی تورغان
آشلغندن بیرلور، آرش بولسه سکز قداق یارم مقداری، بغدای
کبی قیمتلی آشلقدن دورت قداق چیرك مقداریدر.
فطره‌نك واجب بولوی شوّال‌نك اوّل کونینك تاگی توغاندن باشلانور؛
بس براو تاگدن آلك اولسه آنك ایچون فطره بیرلمس، همده تاك
توغاندن صوك توسه آنك ایچون بیرلمس؛
اینك آرتق وثوابلی بولغانی عیدگه قدر فطره‌نی بیروب بارودر.
اگر رمضان ایچندوك بیرسه‌ده درست بولور. اما عیددن صوگغه قالدرو
مکروه بولور، شولایده بیرمی قالدرو یاراماس.

روزه بیانی

روزه ایکی تورلی: واجب بولغانی بار، نفل بولغانی بار.

واجب

واجب بولغانی ایکی تورلی: بر بیلگولی وقتده قیلورغه تیوشلسی بار، رمضان آینداغی روزه، همده بیلگولی کونگه آتالغان نذر روزه کبیدر؛ وقتلی روزه‌ده کیچدن نیت ایله توتو، همده کیچدن نیت ایتمی تاك آتقاندن توشکه قدر بولغان وقتده نیت ایله درست بولور. واجب بولغان روزه‌نك اوستده واجب بولغان قالغانی بار، رمضان روزه‌سی رمضانده توتولمی قضاغه قالوب شونی قضا کبی، همده رمضان روزه‌سندن کفارت ایچون بولغان روزه همده وقتی آتالمی نذر ایتولگان روزه کبیدر؛ بر وقتغه بیلنمگان روزه‌لرده کیچدن یعنی تاکدن الك نیت ایتو ایله گنه درست بولوب، تاکدن صوکغی نیت ایله درست بولماس؛ ظهار کفارتی ایچون بولغانی، هم یمین کفارتی ایچون بولغانی، نفل بولغانی، نفل بولغان روزه‌لردن هربرسی وقتلی بولغان واجب روزه‌لر کبی، توشکه قدر نیتلب قالسه درست بولور؛ نیتلونك معناسی تل ایله بولغان نیت توگلدر؛ بلکه روزه بولونی اویلاودر.

مثلا براو کیچدن برده روزه بولونی اویلامیغنه یاتوب تاك آتقاندن صوك توررده آشاماس اچمسدن الك بوکون روزه بولمقن نیت ایدر، نفلده بودرستدر هم ایتلگان روزه‌لرده‌ده درستدر.

رمضان آین کورو

شعبان‌نك یکرمی توقزنچی کوننه حسابلنغان کونلرده آدملر رمضان آین کوکدن ازلب قاری باشلارلار، هم قارامقلق هرکمگه تیوشلیدر؛ اگر شول کون رمضان آینی کورسه‌لر کیچدن رمضان روزه‌سنه کررلر؛ اگر آینی کوره آلماسالار، شعبان‌نك باشی بیلگولی بولغان بولسه شعباننی اوتوزکون صاناب اوتوز برنچی کون رمضان باشی حساب ایدب روزه‌غه کررلر؛ یعنی اوتوز برنچی کوننی روزه بولورلار؛ برکشی یالغزیغنه آینی کورسه امام گواهلغن قبول ایتماسه، بوکمسه

اوزی روزه توتار، اگر کوکده آینی کورودن طیا تورغان، بولوت، تومان وتوتون کبی، سببلر بولسه، امام کمسه بر عدل کمسه‌نك گواهلغنده قبول ایدر کرك ایر، کرك خاتون، کرك آزاد کرك قل بولسون کوروچی، اگر کوکده آینی کورودن طیوچی سببلر بولمی هوا صافی بولسه، کوب کشی کورمی توروب، امام کمسه گواهلقنی قبول ایتماس، اگر کوروچی کورساتب‌ده باشقه‌لار کوره آلماسه‌لار،

بزنك بویورطده بیگرکده شهرلرمزنك کوبرکنده توتن وتومان کبی نسته‌لر بولودان کورو اونکای‌سز، همده قش کونی بولودانده اونکایسزلق بولادر. ایك زور اونکایسزلق آی تواتورغان اورننی بلمودر. بزنك قزان شهرنده آی کورب کرلکانی یوق، اگر قزان کورسه اول آینی ایکنچی یرده قزاندن بر یا ایکی کون الك کورگان بولالار،

ایندی آی کورو ممکن بولماسه، حساب ایله کرو درستدر. اما حساب ایچون، اوتکان آیلارنی یاخشی قاراب باشلارن بلوب تورمق کرکدر. بزنك بویورطده رمضان کیلوب یتکاچ آی قاری باشلامقچی بولالار، آنداده قارامیلار، بلکه بر اویکه جیولوب، آی باشن قیچان یاصیمز دیو سوزکنه برکنه‌لر، قایسی شنبه قایوسی یکشنبه دیلر، اما شنبه دیوچی بلوب ایتمکانی کبی یکشنبه دیکانیده برنی بلمی ایته‌در. قای وقتده بولا ایمش بعضسی برکون صوکراق بولوغه تارتوشایا بایرامکه دیکان کیومی اولکرمی، رمضان باشنده بولسه قوناقغه باراسی بولادرده روزه‌که کرلسه اول کون قوناق بولا آلمی قالادر، شوندی سببلر ایله اوتوز اورننه یکرم توقز یکرمی سکز کون توتونی بك یش کوره‌مز. اما شریعت برنی ایتماس ایدی، آی کورو ایچون تزولکان اورونلار وقراللار ایله اماملارمز قاراب اوز کوزلری ایله کورب توشسه‌لر. نی خوب اش بولاچق، منجملرمز بوکون آی توا دیکاندن صوك یاخشیلاب منب کورساتدرسك نی خوش

اش

اش بولور ایدی ؛ امام سبکی وآنك کبی سویلوچی عالملر رسولمزنك بر حدیثنده اگر کورمسدی بولسا کز ، «فاقد روا له» دیمشدر دیو آی کوروده ایکی یول بار: برسی کوکدن قاراب کورو مونسی شریعت طرفندان کوچلنلگان در ، چونکه هر کمه کوزبار هر کم کورنه تورغان نسته‌لرنی کوره آلادر ؛ شریعتنك آدملرگه بیورغان حکملری ، هر بر کمسه‌نك کوچی یتارلك بولمق تیوشلیدر ، چونکه الله‌تعالی آدم بالاسون کوچی یتمکان نسته ایله کوچلمس . بس شریعتمز آی کورو حقنده قوری کوز ایله کوروگه تورشرغه فوشدی !ـ ایندی کوز ایله کورنما گانده ، بر کوکده گی نسته‌لرنك علمن بلوچی کمسه‌نك خبر بیروی بوینچه عمل ایتو درست بولور . اما اول کمسه مسلمان بولمق تیوشلیدر ، چونکه شاهد بولور .

یایسه مسلمان بولمغان کمسه‌لردن بولسا ده اورنن کورستدرب اوزمز کورگه تورشمق کرکدر . بولایده قیلماساق کوره تورغان یرلردن تلیغرام ایله خبرلشو کرکدر . بزم شریعت هم زمان نام رساله‌مزده بو توغریده سوزلر سویلندی .

روزه کوندزنده آشاو ایچو ، خاتونغه یاقنلق ایتو همده نفسنی غیبت کبی گناهلردن طیوب توتودر ؛ تاك توغاندان قویاش بایغانغاچه آشاو ایچو ، خاتوننه جماعدن طیولوب تورب اما روزه نفسنی گناهلردن طیو ایچون فرض ایدلدکدن ، بر کمسه روزه‌توتوبده غیبت وباشقه گناهلر ایله روزه وقتدوق چوالسه اول کمسه اوستوندن آچ تور وفرضن توشرسه‌ده ، روزه‌دن مقصود بولغان نفسنی ادبلو حاصل بولماس ؛ مونك مثالی علم استاو فرض بولوی کبی ، اما استاونك فرض بولوی اوستونه واجب بولغان حکملرنی باو ایچوندر ، بس براو ، اصول قدیملر کبی ، اوقوب اوقوب بر نسته بلمی قالسه بو کمسه‌دن علم استاو فرضی توشرمی یوقمی ؟ اگر توشسه گناهدن طیولغان کمسه‌نك اوستندنده روزه فرضی توشر ! اما توشسه‌ده اوقوب اوقوب بلمی قالوچی همیشه نادانلق سببلی درجه‌لی ایته تورغان اشلردن ولذتلردن محروم بولوب عذابکه تیوشلی بولور !... اما بش یل یورب بلموچیدن علم فرضی توشمز .

* بو سنه مصر علماسندن محمد عبده حضرتلری تلیغرام خبری ایله عمل ایدیلو شریعتده درست دیو فتوی یازدی .

بر روزه کمسه اونوتوب آشاسه یا اچسه یا اوچنچسون قلسه بو کمسه‌نك روزه‌سی آچولماس. اما براو نادانلغی سببلی یانکلوش آشاغاچ باری بر روزه‌م آچلدی دیو صوکندان چنلاب آشاسه اول کمسه‌گه‌ده کون اورننه کون (قضا) غنه واجب بولور.

براو روزه‌ده کوندز یاتوب یوقلاب توشلنسه یا باشقه سبب ایله یعنی توشلنوقرالینك برنسته گه‌ده برلوویوغالوندن باشقه، قاراو وبرنسته‌نی اویلاو وکورو کبی سبب ایله جنبلنسه هیچ روزه‌سنه ضرر بولماس.

اگر خاتونن اوبو یاتوتو ایله جنبلنسه کون اورننه کون، قضا، واجب بولور. براونی قصوجینکب، قصسه برنسته یوق؛ اماتلاب قصسه آوز تولومی بولسه کون اورننه کون تولەر.

تاش، تیمور بایمش توشی یوطسه کون اورننه کون.

براو آزق بولغان نسته‌نی آشاسه، یا اچسه یا اوچنچسون قلسه، بلوب بولسه قضا هم کفارت بولور. قضا کون اورننه کون، کفارت بر کوننه آلتمش کون ایتب تولودر.

اورنندان باشقاغه یوغالو ایله جنبلك کیلسه‌ده قضاغنادر.

رمضاندن باشقا روزه‌نی بلوب قالدروده کفارت یوق بلکه قضاغنادر.

طشندان قلغان دارو یامای اچنه اوتسه روزه‌سی آچلور.

برنسته‌نی ضرورت بولوب تل ایله تاتوب قاراو روزه‌نی آچماس.

خاتون کمسه، اگر بالاسون باشقاچه تویدرو ممکن بولسه چیناب آشاتوی، رمضانده، مکروهدر. صاغز چیناور روزه‌نی آچماساده کوروچی کشی آشی دیو بلوگمانی بولدقدان مکروهدر. روزه کمسه‌نك بوغازینه یول توزانی، اون توزانی، یایانغان نسته توتنی کرسه آچلماس.

برمن خسته بولوب روزه توتقانده خسته‌لگی آرتودن قورقسه روزه توتماسه، کون اورننه کون تولر.

برده مشقتسز سفرده، مسافر بولغان کمسه‌نك روزه توتوی آرتق، اما توتماسه کون اورننه کونگنه تولر.

خسته

خسته‌هم مسافر روزه توتماغان بولسالار، اماشول خسته وسفرلرندن سلامتلك ومقیملك حالنه کرمکان بولسالار، بولارغه قضا تیوش بولماس، یعنی عذابلی بولماسلار، همده اورننه فدیه تولو لازم بولماس.

روزه قالدرغان خسته ایله مسافر حاللرندن آلماشنوب بر آز تورسالار، اما شول حاللرنده قالغان روزه‌لرن قضا ایتماسه‌لر، اولب کیتسه‌لر، بولارغه کوبمی سلامت حاللرنده تورلار شول قدری ایچون قضاتیوشلی صانالور، مثلا بولارنك یکرمی کون روزه‌لری قالوب، مسافر سفرندن آورو خسته‌سندن صوك بش کون دنیاده توروب اولسه‌لر بش کون‌نی قضااوستلرنده صانالور، اماقالغان اون بشی یوق. رمضان روزه‌سون قضاقلوده کرك توتاش کرك آیورم کون آرالاش توتسون برابردر.

روزه‌نك عربچه نیتی:

نویت أن أصوم صوم شهرِ رمضان

افطار دعاسی:

اللهم لك صمت وعليك توكلت وعلى رزقك افطرت واصوم غدٍ من شهرِ رمضان نويت * فاغفرلي يا غفار ما قدمت وما اخرت ويسرلي صيام الايام الباقية من رمضان

یوکلی خاتون ایله باش بالا ایمزوچی خاتون روزه توتولاری سببلی بالالارینه ضرر کیلودن قورقسالار روزه‌لرن آچارلارده کون اورننه کون تولرلر، اما فدیه بیرو درست بولماس.

قارتلغندان روزه توتا آلمی تورغان قارت روزه‌سون آچارده هر کونی ایچون فدیه بیرر. یعنی هر کون بر مسکینگه اون بش تین قدرلك آش آشاتور. برو اوستونده قضاقلمغان رمضان روزه‌سی قالوب وفات ایتسه

اوزینك ولینه شونك برابرینه فدیه بیررگه وصیت ایتسه ولی‌سی هر کون ایچون بر مسکینگه دورت قداق بغدایدان یاشونك بهاسوندن طعام بیرر .

بره و نفل روزه توتونی نیت ایتوب تاك آتدرسه صوکره آچسه کون اورننه کون توله‌ر . بر روزه توتمی تورغان صبی رمضانده بالغ، یا مؤمن توکل کمسه، مؤمن بولسه، شول کونلرنده کون‌نك تلاسه قای وقتنده بولسون قویاش بایغانچه آشامی اچمی روزه کبی تورر لار . شوندان صوکغی کونلرده روزه توتوب، موندان الك اوتکانلرن قضاقلماسلار .

بر کمسه رمضانده عقلندن یازسه، شول کونن قضاقلماس، اول عقلسزلك کیلکان کوندن صوکغی کونلرن سلامتلنسه قضاایدر .

اگر عقلسز کمسه رمضان ایچنده سلامتلنسه اوتکانن قضا قلور، قالغان کونلرنی روزه بولور . رمضانده خاتون حیض یا نفاس کورسه اول کوننی روزه‌سون آچار صوکندان کون اورننه کون توله‌ر .

تاکدان صوك قایتقان مسافر یا پاکلانغان خاتون کوننك قالدغن آچ تورر لار . بر کمسه تاك آتماغان دیو سحر آشاسه، قویاش بایدی دیو آغزن آچسه، صوکره تاك آتقان یا قویاش بایماغان ایکانی بلنسه کون اورننه کون توله‌ر .

اگر بر من شوّال آین یالغز یغنه کورسه کشیلر ایله برگه روزه توتار آچماس. کوکده آینی کورودن طیوچی سببلر بولسه بر ایر ایکی خاتون، یا ایکی ایردن کمنك گواهلغی قبول ایدلمس .

اگر کوك صاف بولسه کوب کشی کورمی توروب روزه آچلماس .

اعتکاف

اعتکاف مستحبدر . روزه بولوب مسجده اعتکاف نیتی ایله تورودر اعتکاف ایتوچی (معتکف) گه خاتونغه یقینلق، یا توتو یا اوبو حرامدر اگر اوبو یا توتو ایله جنبلنسه اعتکاف بوزلوب قضا تیوشلی بولور .

معتكف مسجددن آدملك حاجتی وجمعه‌گه بارو كبی سببلردن باشقه ایچون چغودرست‌بولماس . تاوارن مسجدگه كیترودن‌باشقه‌معتكفكه‌صاتو آلو ایتو درست بولور .

یخشی سوزدن‌باشقانی‌سویلومكروهدر . سویلشمی تیك‌تورودە مكروهدر . كرك كوندز كرك كیچ‌بولسون جماع ایدرسه اعتكافی بوزلور . براو فلان كونلری اعتكافی ایدرمن دیو نذر ایتسه كیچلری ایله هم توتاش قیلو تیوش بولور . همده بر كمسه رمضانده اعتكافی ایدرمن دیسه ، ایتمی قالسه رمضاندن صوك قضا تیوش بولور ، اما روزه ایله اعتكافی ایدر . اعتكافی روزه‌دن باشقه درست بولماس .

حج عملی

حج واجب‌بولور . مسلمان ، عقللی آزاد تنی سلامت بولوب ، یول ایچون راصخودقه آشاو اچوگه كچی یتوب هر كرك یاراغی بولغاندن صوك اوزی قایتقانچه نفقه‌سی واجب كمسه‌لرینه یتارلك ، كون اوتكارو ، كرك یاراقلاری بولغان كمسه‌گه .

حج یولی طنچ بولوی ینه‌برشرطدر . بس وباكبی تالاو كبی اوترو كبی قورقنچلار بولغانده حج واجب بولساده بارماو درستدر .

خاتون كمسه‌گه حج ایچون شرط : یولده برگه باروغه توغان قرنداشی یا ایری بولمق كرك اگر بوخاتون ایله مكه آراسی اوچ كون وتونلك یول یا آرتغراق بولسه ، ایری یا برتوغان محرم قرنداشی بولمغانده یالغزی یاچیت ایر كمسه‌لر ایله باروی درست بولماس . همده بر قارچق ایله بارویده درست‌بولماس . چونكه قارچق خاتونلارنی صاقلی تورغان كمسه ایمس . بس عقللی تاتار قرنداشلرم ! خاتون‌قزلارن ایكنچی خاتون قز یا برقارچقغه اشانوب چغارب یورتماسنلر !

حج ایچون احرام دینلن كیوم باردر . تكمگان كیومدر .

بواحرام بغلاو اویدن چقغاندوق درست بولساده ، احرام باغلامی

اوتو درست بولمغان اورونلارده باردر .
مدینه، عراق، شام، نجد، یمن خلقلری ایچون هر برسی ایچون بر احرامنی
آندان کیچکتر وگه یارامغان اورون بولوب بش تورلی خلقغه بش اورندر:
ذوالخلیفه ، ذات عرق ، جحفه ، قرن ، ویلملم در .
ذوالخلیفه دیگان اورون = مدینه اهلی ایچوندر .
ذات عرق : عراق اهلی ایچوندر .
جحفه : شام اهلی ایچوندر .
قرن : نجد اهلی ایچوندر .
یَلَمْلَمْ : یمن اهلی ایچوندر .
بو احرام بغلاوتیوشلی اورنلارنی (میقات) دیو آتالور .
ذوالحُلَیْفه : مدینه‌دن اون آلتی چاقرم مقدارنده بر اورندر .
ذات‌عرق : مکه‌دن ایکی استانسالق (آلتمش چاقرم) مقداری بولدر .
جحفه : مکه‌دن اوچ استانسه بردر (توقسان چاقرم مقداری)
قرن : مکه‌دن ایکی استانسالق بردر .
یَلَمْلَمْ : مکه‌دن ایکی استانسالق بر تاغدر .
بر کمسه بومیقاتلردن اوتکاچ بولغان یرده تورا تورغان بولسه اول کمسه
ارض حرامغه کرگانچه احرام ایدر .
مکه‌لکلرنك فرض حج ایچون احرامی ارض حرام‌در . عمره (نفل) حج
ایچون ارض حل‌در .
برمن احرام‌لانونی تلاسه طهارت تزر ، غسل‌قیونو آرتغراقدر ، صوکره
کیوملرن صالوب ایکی آق کیوم کیار . برسی کندکدن تز آستوناچه
(ازار)در وبرسی بدون تننه یابار ، آرقاسنه برکانر مونسی ردادر .
بولار تکلکان بولماسلار .
بری‌عورت ارتو ایچون وبری اسسیلك وصوقلقدان صقلانو ایچوندر .
بولار ایکسیده یانکا یاایسکی بولساده یوغان بولمق کرکدر . خوشبوی

بولسه

بولسه سرتنر ، صوڭره ایکی رکعت نماز اوقور ، اما مکروه وقت بولسه درست وقتنی کوتار . هم ایتور حجنی نیت ایدب « اَللّٰهُمَّ اِنّی اُرِیدُ الْحَجَّ فَیَسِّرْهُ لِی وَتَقَبَّلْهُ مِنّی » معناسی : یا ربی درسنلکده من حج ایتونی تلیمن بس سین آنی میکاجینکلك ایله اوته‌ونی نصیب قلوب . اوته‌گانمدن صوڭ قبول قلغل !

نمازی صوڭنده تلبیه ایدر . تلبیه اوشبودر :

لَبَّیْكَ اللّٰهُمَّ لَبَّیْكَ لَا شَرِیكَ لَكَ لَبَّیْكَ اِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِیكَ لَكَ ❁

اگر فرض حجگنه قلونیتنده بولسه تلبیه‌سنده شول حجنیگنه نیت ایدر . ایمدی تلبیه ایله احرامی تمام بولغاچ الله‌تعالی‌نك طیغان نسته‌لرندن طیولسون !

هیچ کیوکنی اوترمس هم باشقا اوتروچیگه کورستمس .

همده کولمك اشتان ، چالما ، بورك ، کامزول ، چیتکلرنك برسنده کیمس . ایمدی توبقدان توبن بولغان باشماقغنه کیه‌ر ، اگر تابماسه چیتکن توبقدن توبن کیسوب شونی کیه‌ر . یوزن باشن قابلاماس ، خوشبوی سرتمس ، صاچن صقالن کیتارمس ، صقال تورناغن قصقارتماس ؛ بویاولی کییوملر کیمس .

غسل قیونو ، مونچاغه‌کرو ، بریرگه شقلانوکبیلر درستدر . آقچه‌قاپچغن بیلنه بیلر . باشن صقالن صاف صودن باشقه ایله یوماس . نمازلار صوڭنده تلبیه‌نی کوب ایتور .

یوغاری اورنغه منگانده توبنگه‌توشکانده ، آتلانغان کمسه‌لرگه اوچراغانده سحر وقتلارنده تلبیه‌نی کوب ایتور . مکه‌گه کرکاچ اوّل مسجد الحرامغه کرر . کعبه‌نی کورکاچ تکبیر وتهلیل ایتور . صوڭره حجر اسودکه باروب قارشو بولورده تکبیر تهلیل ایتور ، ایکی قولون تکبیر ایله

کوتارب، تاشنی اوبه‌ر وتوتار ، اگر کشی کوب بولوب رنجتولور کمسه بولماسه، صوکره ایشکله‌یاقون بولغان اوك یاغندن باشلار طوافنی، اما رداسون اوك قولتوق آستونه آلوب صول ایکنه صالور. بس کعبه‌نی یدی مرتبه ایلنور. طوافن حطیم طرفندن قلور، اوچ ایلنونده رمل ایدر، یعنی ایکن چالشایتوب واق واق باصوب یوگرو روشن قلور، اما قالغان دورت ایلنوونده اعضالرون اوزروشنده قلوب ایلنور، تاشنی اوتکان صاین اوبه‌را گر ممکن بولسه، تاشنی توتو ایله تمام ایدر طوافن؛ بس صوکره ابراهیم علیه السلام مقامی دینلن تاشقه کیلوب آنده ایکی رکعت نماز اوقور، اگر آنده اوقو ممکن بولماسه مسجددن قای اورنده ممکن شونده اوقور؛ بوطواف «ایلنو» نی طواف قدوم دیلر. سنتدر. مکه اهلی مونی قلماسلار. صوکره چغوب صفاتاغی اوستونه منارده کعبه‌گه قارشو بولوب تکبیر تهلیل رسولمزه صلوات ایتور، حاجتن تلاب الله‌غه دعا ایدر، صوکره مروه تاغی طرفندن توبن توشر، آقرنلاب یورر، چوقر ایچنه کیلوب یتکاچ ایکی یاشل باغانا آراسنده یورر، مروه تاغنه یتکانچه یتکاچ آنکا منارده صفاده قلغانلارنی قلور، بوبر مرتبه‌در، بس یدی مرتبه طوافی بولسون ایچون ینه آلتونی طواف ایدر، صفادن باشلاب مروه‌ده تمام ایدر طوافن؛ صوکره مکه‌ده احراملی حالنده تورر حج وقتی یتکانچه. اگر وقت کیلسه کعبه‌نی طواف ایتکالی تورومستحبدر؛

ترویه کوننده برکون آلده امام خطبه اوقور خطبه‌سنده مناغه چغونی عرفاتده نماز اوقونی، آنده توقتاونی آندان تارالونی اویراتور. ترویه کون مکه‌ده ایرته نمازن اوقغاچ امام، قومله، مناغه چغار، عرفه کون ایرته نمازن اوقوغانچه توروب، عرفاتکه کیتار، آنده توشکه قدر تورر، صوکره توش آوشو ایله امام آدملر ایله ایکندی واویله‌نی بریولی اوقور، نمازدن الك امام ایکی خطبه اوقور، اول خطبه‌لرده نمازنی، عرفات، مزدلفه دیگان اورنده توقتاونی اویراتور؛ تاش آتونی، قربان بوغازلاونی

صاچ

صاچ کیتارونی، زیارت نی طوافنی بس قوم ایله اویله وقتنده اویله وایکندینی اذان واقامت ایله اوقور، صوکره توقتاو اورننه کیتارده رحمت تاغنه یاقن بولوب توقتار، عرفات نك هریری توقتاو ایچون درستدر، مگر عرنه اسملی چوقرغنه درست بولماس.

امام عرفات ده توقتاب دعا ایدب آدملره قربان اورنلارن اویراتور؛ عرفاتکه توقتاو آلدندان قوینو مستحبدر. دعانی بیك طرشوب قلمق کرکدر. عرفه کون قویاش بایوسه، امام هم آدملر برگه تارالورلار آقرنلق ایله گنه مزدلفه گه کیلوب شونده توشرلر، قزح تاغی یاقونونه توشو آرتقدر. امام اخشام ایله یسیعنی اذان اقامت ایله آدملر ایله اوقور؛

صوکره تاك بلنسه امام آدملر ایله قارانغودانوق ایرته نمازن اوقوب، مزدلفه گه توقتارلار، محسر چوقرندان باشقه اورنی مزدلفه نك باری توقتاو اوچون درستدر.

صوکره قویاش چغودان الك امام وآدملر برگه مناگه بارلار؛ مناده عقبه تاشن آتوایله باشلار، چوقراچندن چولمك کیتوگی کبك یدی تاش ایله آتار. هربر تاشنی آتقانده تکبیر ایتور؛ اوّلگی تاشنی آتقانده تلبیه نی کیسه‌ر، صوکره تلاسه قربان بوغازلار، صوکره صاچن کیتارر یا قصقارتور، اما کیتارتو آرتق، بو کشیگه اوّلده طیولغان اشلرنك خاتونلاردن باشقاسی درست بولور.

شول کوننی یا ایرته گسون یا آنك ایرته گسون مکه گه کیلورده کعبه نی طواف زیارت قلور، یدی قات، اگر طواف قدوم صوکی صفا ایله مروه آراسون، سعی قلغان بولسه، بوزیارت طوافنده رمل قلماس؛ دخیده سعیده قلماس؛ صوکره بو کمسه گه خاتونلارده درست بولور؛ بوطواف حجنك فرضندان در؛ بوطوافنی ایتولکان کونلردن کیچکترو مکروه، وکچکتروچیگه قربان لازم بولور.

صوکره مناغه بارر؛ بس آنده تورر، قیچان نحر کونلرندن ایکنچی

کونندك توشلگی آوشسه، اوچ یرگه یدیشرتاش آتار، هرتاشه تکبیر ایتور، اوشبور وشده حجده سنت اشلری تمام ایده رك مکه گه قایتورده محصب دیکان اورنغه توشهر، صوکره طواف صدر قلور. بوطواف مکه اهلندن باشقه غاغنه واجب بولور.

ـ عرفه کونینك توش وقتندان نحرکونی تاکی تووغه قدر، عرفات توقتاوینه ایرشکان کمسه حجگه تمام ایرشکان بولور.

بر کمسه عرفاتدن یقلاب یاهوشسز بولوب بلمی اوتب کیتسه توقتاو اورننه تورر. یعنی توقتاغان حکمنده بولور.

خاتون کمسه حج عمللرنده باشون یالانغاچ ایتودن باشقاسنده ایرلر ایله اورتاقدر، تلبیه نی آقرن، طوافده رملسز، ایکی یاشل باغانا آراسنده یورمس، صاچن کیتارمس، بلکه قصقارتورغنه. حجنك عمللری روشلری بیك کوبدر، اما بوکچك کتابده بیان ایتوب بتورو ممکن توکلدر، شونکا کوره مونداده بیك قصقارتوب سویلدم، آیورم حجنیگنه سویلکان کتابلاردن قارالسه بلنور.

بیع صاتو آلو کتابی

صاتو آلو آدم بالالارینك برنچی ترکلك سببی بولغان اشلریدر، چونکه آدم بالالاری آشاو ایچو کیوم سز تورا آلمیلار، بس عبادتلری اچنده بواوچ نسته برنچی پاك بولمق تیوشدر. ایمدی حرام آشاب حرام کیوب قلنغان عبادتلر البته قبول بولماسلار، همده حرام آزق قوتی ایله بارلقغه کیلکان بالالارده بوزق کونکللی یمان خلقلی بولورلار.

بس کسب اشلرندن بر آز سویلمك تیوشلی بولدی:

کسب: فرض، مستحب، مباح هم حرام بولغانیده باردر.

اوزکنی هم نفقه سی واجب بولغان کمسه لرنی آچ یالانغاچ قلماو قدر کون اوتکاررلك کسب ایتو فرضدر.

اوزکدن آرتوب، فقیرلرگه فائده ایتو ودین ایچون یاردملر ایچو

طرشوب

طرشوب خدمت ایتـو مستحب اسمنده بولسـاده بونیت ایله خدمت ایتونك ثوابی فرض ثوابینه برابردر . اما ایکنچی کمسه‌لر قایغوسون اویلامی اوزی ایرکنلـکده کون اوتکارو ایچون آرتغن کسب ایتوبوده شریعتده درستدر، اما کرگندن آرتق کسب ایتو، فقیرلرنی تابتاو، نفس‌نی صیلاو، وحرام‌حلال‌نی تیکشروسز، اوزندن اوزی ژللوکبی نچارنیتلرنچارروشلر ایله اولسه حرامدر. شریعتده صاتوی درست بولمغان صاتوایله صاتو ایتو، هم آنی صاتوب آلو، درست توکل وآنچاسی حرام وکسبی شونك ایله بولغانی ایچون عذابکه تیوشلیدر . حلال نسته ایله صاتو ایتکانده‌ده زورزور حراملاربولوی بیك کوبدر ، اما شریعت حرام ایله سودا ایتو ، هم حـلال ایله سوداده شریعتنك خلانی روشنده قلولارنی ایکسنده حرام وگناهدن صانیدر. شریعتده درست بولغان کسبلر: ایگن ایگو ، صاتوی درست مال لار ایله سودا قلو : قزل مال ، آلما، قاربوز ، چای شکر ، وبولارغه باشقه نسته‌لر ایله‌در .

بر نسته کیلوشلوب صاتولسه ، آلوچی قایتارب صاتوچی کیری ، آلا آلماسلار ، یعنی ایکسیده رضابولشمی ، براو برنسته‌نی خطالانوب اون صوملق ایکان برصومغه صاتسه صوکره بلسه آلغان کشی قایتارب بیرمك شریعتده واجبدر .

براو برنسته‌نی آلدی ، صوکره اول نسته‌مونکا کـرك بولمغان بولوب خطالانوب صاتاشوب برده کرکمگان نسته آلغان ایکان قایتارونی اوتنسه صاتوچی قایتارب آلمق واجبدر .

صاتو آلوده صاتلق نسته آلوچیغه بیلکلوبولماسه کورب آلمق کرکدر. سودا اشنده تارتوشوغـه سبب بولـوردی اشلرنی تودررلـق روشده اش قلو حرامدر .

خمر صاتو ، خنزیر ایتی صاتو ، قحبه‌لر توتو بولارنك کسبلری حرام وآنچالاری ماقتاولی بولمغان‌در ، آخرده‌گی کسب‌نك کسبی تگیلرنکی کبی

حرام بولساده آقچاسون شریعتده چون قانی کورلگان حرامـوق دیو یاراسـاده ، حلال توگللگی وگناهسی حرام گناهسی ایله برابر بولمغنده شکده وسوزده یوقدر .

اول قحبه‌لرنك سودالری خمر ایله قاتوشدقدان چون حرام دیوده‌ده برده گناه‌بولماس . امایورطن‌خمرسوداسنه‌یالغه‌بیرو ، اگربوبیرمگانگه قاراب خمرچی‌خمر صاتوندان‌توقتالوی، واورن تاباآلماوی ، احتمال بولماسه ، بیرو درستدر ؛ اما بومسلمان بیرمگانده‌بوآولده یاشهرده‌خمر صاتو بولو احتمالی بولمغانده بیرو حرام بیرمو واجب بولادر .

اما بزم بویرشهرلرنده درستدر . اما آوللارده اوّلدن خماریوق ایکان، خلقدن رضالق‌صورالسه ، خمار آچوغه خلق اصلاراضی بولماسقه‌تیوشلی بولور . اما خلقدن رضالق صورالمی باری یورت کرك بولوب مونده مسلمانلاردان باشقه کمسه بولمادقدان ، آنلار یورت یا یورت اورنی بیرمگانده اش بولمی قالورلق بولماسه البته بیرمك کرك .

ایندی مسلمانلار بیرمگانده اوزلری صالو یاباشقه دین‌کشیسندن آلو احتمالی بولسه ، یعنی اش توقتالو احتمالده بولماسه ، بیرمك درستدر . همده خمرتاشو یا کوتارب ، یاآت ایله یااچوچیلره استال‌لرینه کیتورو بوده شریعتده حراموق بولغان‌کسب‌توگلدر ، اگرمسلمانلار اشلمگانگه قاراب اش توقتاردی بولماسه ، اماموندان‌باشقه آچ‌بولماسلق‌برکسبی بولغان کمسه ، ایتولگان نچار اورنداغی کسبکه کرشمکی حرامدر ؛ اوین اویناوایچون تنکلاوچینك بیرگان آقچاسی ، صاتولاشوب اشلنگان بولماسه ، درست‌بولور . موندی کسبلرده ایکنچی کسبکه کوچی‌یتمگان عذر سببلی، بولوچیلق شرطدر . ایندی براو موندی کسبلرگه الاگنی کوب آقچالار تابا ایکان شول آقچه‌لارنك اوزندن ونفقه‌سی واجب کمسه‌لردن آرتقانن دین یولینه اوقو اوقتوغه‌توتلسون ، چونکه اوقوغان کمسه‌گه‌اورن کوب کسب کوب‌بولا ، بو نچار کسبلرگه‌نادانلق‌غنه‌توشره‌در

بس

بس اوزی نادان بولوب باشقه کسب بلموی آرقاسنده نچار کسبلی بولغاننه توبه ایچون اوقوتو یولینه یاردم ایتسون !!!

وصیت

وصیت : اوزی اولگاندن صوك قالغان مالندان دین یولینه فلان قدر توتولسون دیو ایتوب قالدرودر ؛

وصیت ایتو مستحب اش بولساده ، بایلغی بولوب ، ملت فائده‌سنه تیوشلی اورنغه قالدرلغانده فرض ثوابی بولور .

بر کمسه‌نك بورچندن آرتورلق مالی بولسه ، اوزندن صوك هیچ وارثی قالماسه بوکشی بتون مالن خدا یولنه‌یازوب قالدرمق درستدر ! مسجد صالو ، مکتب صالو ، مکتب قاراوغه ، اوقتو فائده‌سنه اینك اورونلی وصیت شولارغادر .

اولم قچقروب من بریلدن سکابارام دیگان کبی خبر ایله کلمگانلکدن هر کمده مالی بولسه ، یاشدانوك وصیت یازدرب قویماق تیوشلیدر ؛ اشنی وصیتکه‌گنه تراو کرك توگل بلکه مالی بولغان کمسه‌لر سلامت وقتلارندوق ، ملت فائده‌سنه تاراتو تیوشدر .

مکتب صال ، تربیه‌سنه بانکیغه آقچه صال ، آرتقان پراتسینتنی ، مکتبنك کرك یاراغنه توتلور ؛ بر کمسه بر مدرسه فائده‌سنه بانکیگه مك صوم آقچه صالوب قویسه هریل ایللی صوم مدرسه تربیه‌سنه آقچه بولوب تورر ، هر بر حاللیراك کمسه لرمز شولای اش قیلسالار ، بز باشقه کشیلر بولور ایدك . بزنك بعض بایلارمز بر مکتبنی قارارغه یلینه شاقتی شاقتی آقچه توته‌لار یلینه یوز صوم توتساده اون یلغه مك صوم ، صوکره اولب کیتسه مدرسه یتیم قالا اگر بو هر یلده یوز صوم توتوچی ، مدرسه اسمنه مـــك صومنی صالسه ایدی اون یلده توتاچق مك صوم قیامتکه قدر توتارغه یتار ایدی !!!.....!

عبادات اسلامیه

قرق فرض

هر بر مؤمن کمسه‌نك مكلف بولغانی اوستونده كوب فرضلار باردر ؛ اما هر كيمگه آكلاولی بولغان قرق فرضنی بيان ايتمك بويله‌در:
٧ ـ يدی فرض ايمانده ؛ ٥ ـ بش فرض اسلامده ـ ٤ ـ دورت فرض طهارتده ـ ٤ ـ فرض تيممده ـ ٣ ـ فرض غسلده ، ـ ١٢ ـ اون ايكی فرض نمازده ، ٢ ـ حيض نفاسده ايكی ، ـ ٢ ـ ايكسی امر بالمعروف نهی عن المنكرده‌در ، بر فرض علم استاوده‌در ؛

قرق فرض‌نك آيروچه بيانی

ايمانداغی يدی فرض :

١	الله تعالی‌گه اشانو
٢	فرشته‌لرينه ،
٣	كتابلارينه ،
٤	پيغمبرلرينه
٥	آخرت كونينه
٦	تقديرگه
٧	بعثكه

اسلامداغی بش فرض بيانی

١	كلمهٔ شهادت ايتو اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله
٢	بش وقت نماز
٣	رمضانده روزه
٤	بای كمسه‌گه زكات بيرو
٥	حجگه بارو

طهارتده دورت فرض :

١	يوزن يوو ،
٢	قوللارن ترسكلرندن
٣	باشينك دورتدن برينه مسح
٤	ايكی آياغن توبقلری ايله يوو

نمازداغی اون ايكی فرض

١	طهارت توزو ،
٢	عورت اورتو
٣	كيوم اورن پاكلاو
٤	وقت كرو
٥	قبله تانو ،
٦	نيت ايتو ،
٧	تكبير تحريمه
٨	قيام ،
٩	قرائت
١٠	ركوع ،
١١	سجده
١٢	قعدهٔ آخره

تیممده بولغان دورت فرض

۱	پاك برجنسی تابو
۲	نیت ایتو
۳	بر صوغو یورگه مسح ایچون
۴	بر صوغو ایکی قول ایچون

غسلده گی اوچ فرض

۱	آغزغه صو آلو،
۲	بورنغه صو آلو،
۳	بتون تنینه صو ایرشدرو

حیض نفاسده ۲ فرض بار

۱	حیض علمن بلو،
۲	نفاس علمن بلو

امر معروف ایله نهی منکرده

۱	یاخشیلقغه بیورو،
۲	یمانلقدان طیو

علم استاوده بولغان فرض

۱	هر مؤمن کسه‌نك اوستونه فرض بولغان قدر علمنی اوقوب بلمك کرکدر، اما اوقوب بلمی قالو ایله اوستدن فرض توشمس شونکار کوره آتالار اوستونه واجبدر بالاسون اوقوتوب بلدره تورغان کشیگه تابشرو. بر آتا بالاسون اوزاق اوقوتوچیغه یا اوقتوبده بلدرمی تورغان کشیگه بله توروب بیرسه آتاده گناهلی بالاده نادان قالوب تموغغه تیوشلی بولورلار.

مؤلفنك باصلنغان صاتولماقده بولغان كتابلری:

		باصلغان
۱	اعتقاد اقتعاد ـ اهل السنت والجماعت اعتقادی	,, ,,
۲	كتاب نفيس انيس الجليس ترجمه‌سی	,, ,,
۳	منافع الحيوانات ـ اوی حيوانلارينك سويلاشوی	,, ,,
۴	سخن نيكو ـ حمد بی حد ترجمه‌سی	,, ,,
۵	خزائن الايذان شرائط الايمان شرحی ۲ نچی باصلوی	,, ,,
۶	هفتيك تفسيری قزان تلنده	,, ,,
۷	الطهارة المخصوصة بالاسلام ـ اسلام پاكلكلری	,, ,,
۸	مجمع الدعوات حكايه‌لی	,, ,,
۹	توشده‌گی بش صوم	,, ,,
۱۰	شرعة الاسلام ترجمه‌سی	,, ,,
۱۱	بستان العارفين ترجمه‌سی	,, ,,
۱۲	سنجل القلوب هر تورلی عربی شعر وقصيده‌لر وصلواتلار ترجمه‌لری ايله	,, ,,
۱۳	عبادات اسلاميه ـ اسلام عبادتلری	,, ,,
۱۴	شريعت هم زمان	,, ,,
۱۵	جرجر	,, ,,
۱۶	توغريلق	,, ,,
۱۷	برحكايت (يكحكايت ترجمه‌سی)	,, ,,
۱۸	نور الازهر (الفقه الاكبر ترجمه‌سی)	,, ,,

بولار هربرسی كريموفلرده صاتولمقدادر.

طبعسی ۳۰ نچی مارت ۱۹۰۵ سنه‌ده تمام بولدی اوّل باصلنوی.

11